

Det kongelige hoff

ÅRSRAPPORT 2018

Innhold

04Hoffsjefen
har ordet**07**

Alt for Norge

10Det kongelige
sekretariat**12**Kultur-
og eiendoms-
avdelingen**14**Det kongelige
hushold**16**

Hoffets stab

18Kommunikasjons-
staben**20**Sikkerhets-
avdelingen**22**

Åpent Slott

25H.M. Kongens
adjutantstab**26**

Kongelig dagbok

38Kronprinsparets
virksomhet**40**Økonomi og
forvaltning**44**

Åpent hoff

48

Gullbryllup

50Den kongelige
stall**51**Høytidelig
audiens**52**På reise for
Norge**58**Kongelige ordener
og medaljer**66**Kongelige fond
og stiftelser**70**Helse, miljø
og sikkerhet**71**Det grønne
slottet**73**

Årsregnskap

86

Ord og uttrykk

Kongeparet besøkte Reine i Moskenes under fylkestur til Nordland i juni 2018.

Hoffsjefen har ordet

Det kongelige hoff har gjennom 2018 holdt fram med arbeidet i spennet mellom tradisjon og lange linjer på den ene siden – og fornyelse og modernisering på den andre.

Samfunnsutviklingen går fortsatt i retning av økte krav til åpenhet og transparens for alle typer samfunnsinstitusjoner og virksomheter. Dette stiller også krav til Hoffets virksomhet og gir oss en god mulighet til å modernisere Hoffets rutiner. Det kongelige hoff økte fokuset på dette arbeidet i 2015. Vi har kontinuerlig åpnet og tilgjengeliggjort informasjon på stadig flere områder, som gavelister, etiske retningslinjer, taushets-erklæring, interne varslingsrutiner, gavepolicy for ansatte, lønn for ledergruppen, samt prinsipper og rutiner knyttet til styring og økonomioppfølging. Dette er gjort tilgjengelig for offentligheten på våre hjemmesider.

I 2018 har også Hoffets innkjøpspolicy vært gjennom en større revisjon, inkludert en ytterligere innstramming av fullmakt-systemet. Målet er å sikre god praksis knyttet til Hoffets innkjøp.

Arbeidet med å gjennomgå Hoffets rutiner og styringssystemer er ellers en kontinuerlig prosess, med den hensikt å sikre god og effektiv bruk av våre ressurser.

Et annet større prosjekt i 2018 var Det kongelige hoffs sikkerhetsprosjekt, som omfatter arbeidet med sikkerhetstiltak på og rundt Slottet og de øvrige kongelige eiendommene. Prosjektet har en ramme på 603 millioner kroner og skal være ferdigstilt i 2021. Prosjektet er stort og komplekst. De planlagte sikkerhetstiltakene skal beskytte kulturminner og besøkende til de kongelige eiendommene og parkene, og samtidig i minst mulig grad gå på bekostning av den åpenheten og tilgjengeligheten som kjennetegner Det norske kongehuset. En av de synlige leveransene i løpet av året var ny belysning i Slottsparken.

Satsingen på ulike miljøtiltak har vært viktig og motiverende, og er nå en integrert del av Hoffets arbeid. Det er stort fokus på kildesortering, redusert bruk av strøm og utskifting av bilparken, der en stadig større andel er el- eller hybridbiler. Det er i løpet av året også kjøpt klimakvoter. Et spesielt spennende pilotprosjekt på dette området er forsøkene med solcellepaneler på Slottets tak. Vi er spente på resultatene over tid, og om de vil gi grunnlag for en permanent etablering. Prosjektet utføres i samarbeid med Statsbygg.

I 2018 besluttet vi en organisatorisk endring, som ble iverksatt fra 1. januar 2019. Den innebærer at det kongelige sekretariat, de kongelige samlinger og Åpent Slott er slått sammen til én avdeling. Med dette ønsker Hoffet å sikre og styrke arbeidet med den helhetlige, utadrettede aktiviteten til Kongehuset, gjennom Kongefamiliens aktiviteter og formidling av vår nasjonale kulturarv.

Den store markeringen i 2018 var Kongeparets gullbryllup. Den 29. august valgte Kongeparet å kjøre i åpen bil til gudstjenste i Oslo domkirke og markeringen av sitt gullbryllup. Det ble en flott markering, der det i tillegg til gjester fra det offisielle Norge, familie og venner også var invitert 200 gjester etter en åpen invitasjon på internett.

Kongefamilien har hatt et svært aktivt år, der de har besøkt 53 kommuner inklusive Svalbard, alle landets fylker og 14 land. De har tatt imot 2 566 gjester på de kongelige eiendommene.

I februar hadde Kongefamilien et todagers besøk av Hertugparet av Cambridge. Dette ble et besøk hvor vi fikk vist fram det moderne Norge innenfor en rekke ulike områder, som innovasjon og entreprenørskap, kultur, unges mentale helse og skiaktiviteter for barn. Besøket fra Storbritannia minnet om de lange linjene og slektsbåndene i den europeiske kongelige familie.

Kongeskipet ved Røst under Kongeparets fylkestur til Nordland i juni.

Totalt 68 000 besøkende fant i 2018 veien til Åpent Slotts omvisninger og utstillinger på Slottet, Oscarshall og Dronning Sonja KunstStall. Etter ett og et halvt års drift av Dronning Sonja KunstStall registrerer vi med glede at det er stor interesse både for kunst og utstillinger knyttet til den kongelige historie.

Det kongelige hoff har god kontroll på økonomien. Regnskapet for 2018 viser et overskudd som avsettes til framtidige vedlikeholdsprosjekter og aktiviteter.

Det er grunn til å rette en varm takk til alle Hoffets medarbeidere. De besitter en bred og spesialisert kompetanse, og deres innsats er uvurderlig for at Hoffet skal kunne levere tjenester som støtter Kongefamilien i utøvelsen av sitt virke, med felles mål «Alt for Norge».

Jeg vil også takke alle våre gode samarbeidspartnere, spesielt fylkesmennene, Utenriksdepartementet og Norges ambassader, for nok et innholdsrikt år med stor, felles innsats!

Gry Mølleskog

Alt for Norge

Gjennom hele det moderne norske monarkiet siden 1905 har Kongens valgspråk vært «Alt for Norge». Det er kompromissløst, det er forpliktende og det gir en klar retning. Det har stått sin prøve både i krig og i fred.

Verden, Norge og monarkiet har endret seg mye på disse 113 årene. Men valgspråket har stått fast. Monarkiets, landets og det norske folks historie følges ad. Historien om det norske monarkiet er norgeshistorie. Det er historien om hvem vi var og hvem vi har blitt.

Langs disse lange linjene utøver Kongefamilien sin gjerning, og i lys av disse lange linjene arbeider Det kongelige hoffs 150 medarbeidere med å bistå Kongefamilien i å utføre sin livsgjerning. Hoffet er Kongens og Kongefamiliens støtteapparat i deres offisielle virke og private gjøremål.

Så hva gjorde medarbeiderne ved Det kongelige hoff i 2018?

- › La til rette for 695 offisielle arrangementer
 - › Planla og gjennomførte kongelige besøk til 53 norske kommuner inklusive Svalbard og 14 land
 - › Mottok og behandlet mange tusen henvendelser og invitasjoner til De kongelige
 - › Bistod i forbindelse med besøk av 2 566 offisielle gjester
 - › Ivaretok de kongelige parker og eiendommer
 - › Tok imot 68 000 besøkende i forbindelse med Åpent Slott
- Blant mye annet.

Det kongelige hoff ledes av hoffsjefen. Hoffets ansatte er fordelt på fire avdelinger og to staber. I tillegg er noen funksjoner direkte underlagt hoffsjefen. Medarbeiderne representerer 30 yrkesgrupper. Sammen yter vi vårt beste for å legge til rette for at Kongefamilien skal kunne utøve sin gjerning i tråd med valgspråket «Alt for Norge».

Som fundament har Hoffet følgende verdier som ligger til grunn for vårt arbeid:

Mot

– våge å gjøre det rette, selv om det har en pris

Raushet

– ha toleranse og respekt for ulike meninger, vise omsorg

Løfte sammen

– vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål

Disse verdiene gir en god basis i arbeidet for å understøtte en kongefamilie, som lever hver dag med disse kjerneoppgavene:

- › Å utføre konstitusjonelle oppgaver
- › Å skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold
- › Å styrke andres verdighet gjennom handlinger
- › Å være bærer av grunnleggende verdier som står over tid
- › Å forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv
- › Å være en verdifull bidragsyter på den globale arena

Det å arbeide langs lange historiske linjer handler også om at det ikke bare er den til enhver tid fungerende kongefamilie Hoffet arbeider for. I tett samarbeid med Statsbygg forvalter Hoffet våre nasjonalskatter, en viktig del av kulturarven vår. De skal vedlikeholdes, bevares og stå gjennom generasjoner – som fortellinger om vår historie. Her har sentrale scener i nasjonens liv utspilt seg. Her leves og befestes noen av de viktigste øyeblikkene i vårt kollektive minne.

Derfor kan også vi som er så heldige å få arbeide ved Det kongelige hoff være så frimodige å si: «Alt for Norge».

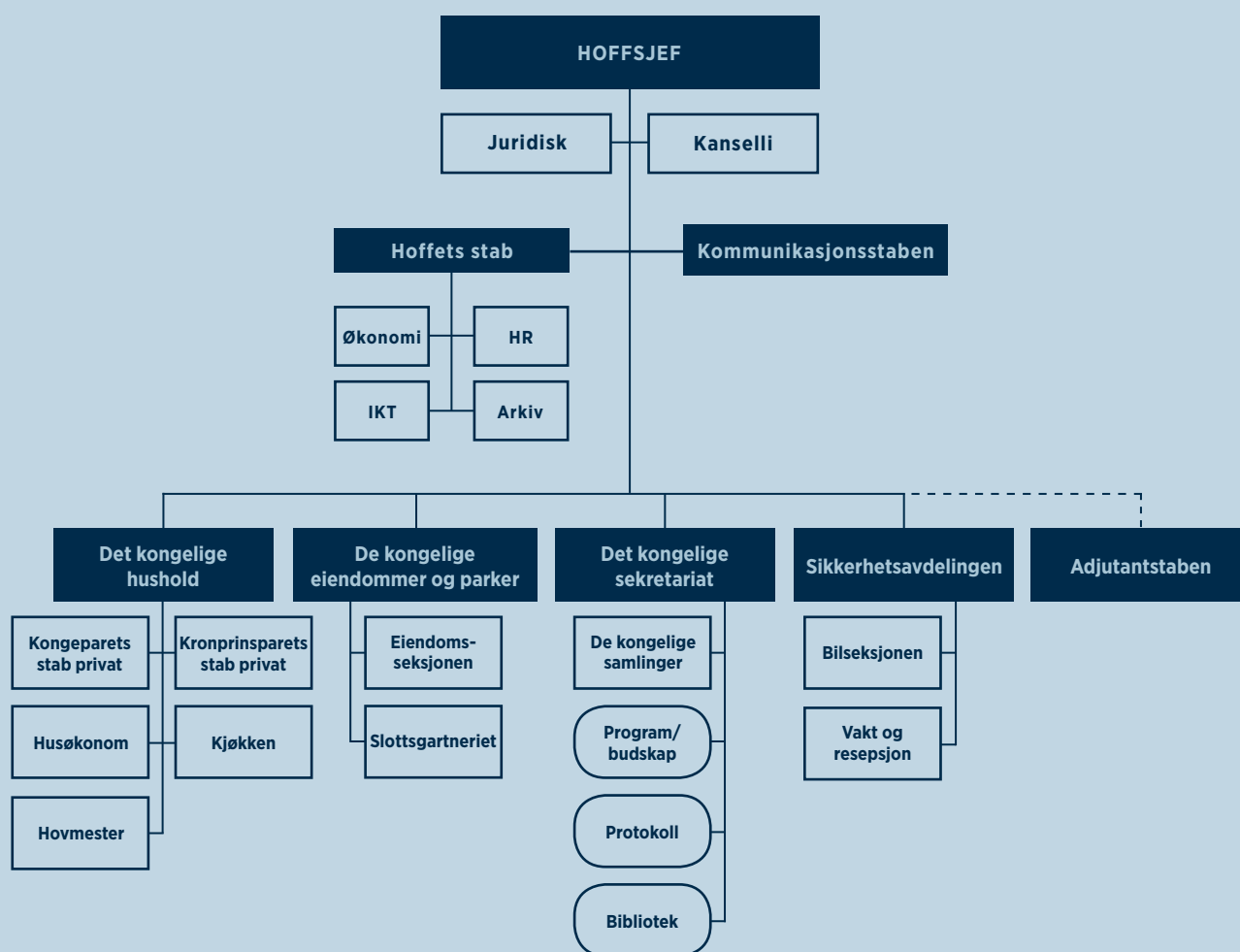
DET NORSKE MONARKIET

Norges statsform er konstitusjonelt monarki, og Kongen er landets statsoverhode. Monarkiet er forankret i vårt demokrati, og opprettholdes så lenge folket vil, gjennom Stortingets tilslutning til Grunnloven på dette punktet. Stortinget setter økonomiske rammer for Kongehuset gjennom statsbudsjettet.

Kronprinsessen fikk prøve seg på petanque under fylkesturen til Vestfold – et populært spill i Holmestrand.

HOFFETS AVDELINGER, STABER OG SEKSJONER

Gjelder fra 1. januar 2019

DET KONGELIGE SEKRETARIAT

Sekretariatets medarbeidere ivaretar Kongefamiliens offisielle program. Hvert år behandler vi flere tusen henvendelser til De kongelige i form av hilsener, spørsmål og invitasjoner. Avdelingen bistår i all planlegging og gjennomføring av offisielle besøk, reiser og arrangementer – både på de kongelige eiendommene, rundt om i Norge og i utlandet. Sekretariatet ivaretar også det offisielle virket til Prinsesse Märtha Louise og Prinsesse Astrid, fru Ferner. I 2018 utførte De kongelige 695 offisielle oppdrag.

Det daglige arbeidet i det kongelige sekretariat består av research, taleskriving, protokoll, korrespondanse, rådgivning, utarbeidelse av gjestelister og bordplaner. Sekretariatet forvalter også Det kongelige hoffs boksamling på om lag 30 000 bind.

LAND OG STRAND RUNDT

Kongefamiliens program var også i 2018 preget av mange reiser rundt om i Norge, med besøk til 53 forskjellige kommuner,

Dronningen tok del i feiringen av Bjørgvin bispedømmes 950-årsjubileum på Selja.

inklusive Svalbard. I tett samarbeid med fylkesmenn, ordførere og utallige lokale arrangører har sekretariatet vært med på å legge til rette for møter med mennesker, lokalsamfunn, ildsjeler, unge og gamle, bedrifter og organisasjoner, natur og kultur i alle landets fylker. Enkelte reiser er større og krever litt mer planlegging, som Kongeparets og Kronprinsparets årlige fylkesturer. I juni besøkte Deres Majesteter Kongen og Dronningen Nordland. Der hadde de gode møter med mennesker og holdt taler i hver av de fem kommunene Sørfold, Steigen, Røst, Værøy og Moskenes. Kronprinsparet besøkte i september Vestfold med Kongeskipet Norge. De hadde tre flotte dager i kommunene Svelvik, Holmestrand, Horten, Færder og Larvik.

Sekretariatet har også et utstrakt samarbeid med Utenriksdepartementet og Innovasjon Norge. I 2018 sto vi sammen om planlegging og gjennomføring av store utenlandsbesøk, med statsbesøket til Kina som det aller største. Kongeparet avla også et statsbesøk til Argentina. Kronprinsparet var på offisielt besøk til de tre baltiske landene i april i forbindelse med 100-årsmarkeringen av uavhengighetserklæringene. På oppdrag for regjeringen deltok Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsessen også i Kofi Annans begravelse i Ghana, og i New York åpnet Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen den norske kampanjen for en plass i FNs sikkerhetsråd.

MØTEPLASSER

Kongefamilien tok imot 2 566 offisielle gjester på Slottet, Skaugum, Oscarshall, Kongeskipet og Stiftsgården i 2018. Dette inkluderer for eksempel statsoverhoder som bor på Slottet under statsbesøk, gjestebud, medaljemottakelser, diplomatlunsjer, samling for kvinner med flerkulturell bakgrunn og for unge ledere. Hvert av disse besøkene blir planlagt og tilrettelagt i sekretariatet, med gjestelister, invitasjoner, bordkort, taler og programarbeid - som da Hertugen og Hertuginnen av Cambridge var i Oslo i februar og da Slovakias president var på statsbesøk i juni.

Det er ikke bare på kongelige eiendommer det legges til rette for gode møteplasser og opplevelser. Kronprinsessens litteraturtog hadde *relasjoner* som tema og gikk fra Kristiansand til Stavanger i 2018. Kronprinsens SIKT-konferanse for unge ledere fant sted på Universitetet i Stavanger og hadde *endring* som tema.

H.M. KONGEN SENDTE **578**
FØDSELSDAGSGRATULASJONER
TIL **NORSKE BORGERE** SOM
FYLTE **100 ÅR**

Antall fremmede lands
ambassadører H.M. Kongen mottok
til høytidelig audiens på Slottet:

41

H.M. KONGEN SENDTE
25 GRATULASJONER TIL NORSKE
GULLMEDALJEVINNERE I **VM, OL**
OG **PARALYMPISKE LEKER**

GULLBRYLLUP

Kongeparet markerte i 2018 sin 50. bryllupsdag og feiret sammen med familien om kvelden den 29. august. Tidligere på dagen ble det norske folk tatt med på markeringen gjennom en høytidelig gudstjeneste i Oslo domkirke. Kongeparet ga 200 nordmenn mulighet til å være til stede i kirken, og begivenheten ble overført direkte på TV.

ORGANISERING

Kongefamiliens årsprogram sto også i 2018 i det gode spennet mellom konstitusjonelle oppgaver og møter med mennesker. Til støtte for dette arbeidet har sekretariatet 16 årsverk. Med-

arbeiderne i sekretariatet har kompetanse innenfor et vidt spekter: statsvitenskap, retorikk, økonomi, teologi, språk, kultur, journalistikk, politikk, administrasjon, kunsthistorie og informasjons- og bibliotekkunnskap.

Høsten 2018 ble det besluttet at den nye enheten som vil ha ansvaret for formidling og forvaltning av vår felles kulturarv – med de kongelige samlinger og Åpent Slott – skal være en del av det kongelige sekretariat. Denne endringen trådte i kraft fra 1. januar 2019.

Avdelingen ledes av sekretariatsleder Olav Heian-Engdal.

▲ «Bestemors brudekrone» ble nøye kontrollert etter transport for utstilling i Dronning Sonja KunstStall.

KULTUR- OG EIENDOMSAVDELINGEN

Kultur- og eiendomsavdelingen forvalter store kulturhistoriske verdier i form av bygninger, interiører og inventar, parkanlegg, kunst og historiske gjenstander.

Avdelingen forvalter, drifter, vedlikeholder og utvikler de statlige kongelige eiendommer, parkene omkring og de historiske samlingene. Ansvaret for vedlikehold av bygningene er delt mellom Det kongelige hoff og Statsbygg. Avdelingen utfører også forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på de private kongelige eiendommene, og ivaretar Kongens disposisjonsrett for Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen.

EIENDOMSSEKSJONEN

Eiendomsseksjonens 15 medarbeidere sørger for at de kongelige eiendommene til enhver tid er klargjort for alle gjøremål, og at rommene på Det kongelige slott, Oscarshall og Bygdø kongsgård blir holdt ved like og er klare for gjennomføringen av årets

ulike arrangementer. Seksjonen har egne håndverkere som utfører restaurering og vedlikehold av antikvariske møbler og interiører. Håndverkstradisjon og original materialbruk holdes i hevd ved de kongelige eiendommene.

Det kongelige hoff har flere eksterne lagre, og eiendomsseksjonen har ansvaret for driften av disse. Seksjonen har også ansvar for større ombyggings- og oppussingsarbeider, ofte i nært samarbeid med Statsbygg. Arbeidet med å renovere Slottets gamle stall er et viktig prosjekt som går over flere år. I 2018 har det særlig vært arbeidet med den delen av stallbygningen som i dag benyttes som garasje, med modernisering av vaskehallen og garderoberne.

DE KONGELIGE SAMLINGER

De seks medarbeiderne ved de kongelige samlinger registrerer og digitaliserer den historiske kulturarven Hoffet forvalter. Samlingene omfatter 200 000 gjenstander som møbler, billedkunst,

▲ Møbeltapetsererne vedlikeholder gamle møbler og holder håndverk i hevd.

◀ Det er en bestemt klokke som styrer Kongens tid på Slottet. Den står på Kongens kontor og var en kroningsgave til Kong Haakon fra Londons innbyggere i 1906. Den ble produsert i England i perioden 1760–80.

I de kongelige samlinger er det **12 gulvur** og **76 taffelur**.

DE KONGELIGE
SAMLINGER BESTÅR
BLANT ANNET AV **952**
MALERIER OG **2 286**
GRAFISKE ARBEIDER.

kjøretøy, pyntegjenstander, oppdeckningsutstyr, tekstiler og private gjenstander som har tilhørt Kongefamilien – i tillegg til over 200 000 historiske fotografier. Seksjonens hovedmål er å sikre samlingene for ettertiden. Deler av samlingene er i bruk på Slottet, og gjenstander vises fram for publikum under omvisninger og på utstillinger. De kongelige samlinger bidrar også med sin kompetanse til utstillinger i Hoffets regi. I 2018 hadde seksjonen kuratoransvaret for utstillingen «Tone Vigeland. Smykker og skulptur» i Dronning Sonja KunstStall.

SLOTTSGARTNERIET

Slottsgartneriets 15 medarbeidere har ansvaret for helårsdrift, skjøtsel og utvikling av parker og hageanlegg ved de kongelige eiendommene. Slottsgartneriet produserer et stort antall planter i Slottets egne veksthus; sommerblomster og stauder til parkene, urter og grønnsaker til Slottets kjøkken og dekor-materiale som pryder bordene i Store spisesal og andre offisielle rom ved gallamiddager og andre store anledninger.

Pleie av parkenes omlag 2 000 trær er en omfattende oppgave som ivaretas av slottsgartneriets arborist. Slottsgartneriet legger stor vekt på miljøvennlig drift av anleggene og legger til rette for arts mangfold – blant annet gjennom engmark og bier.

Slottsgartneriet hadde 13 sesongmedarbeidere mellom april og september 2018, i tillegg til sin faste stab.

Kultur- og eiendomsavdelingen er den nest største avdelingen ved Hoffet, med til sammen 33,3 årsverk fordelt på de tre seksjonene. Høsten 2018 ble det besluttet at de kongelige samlinger skulle gå inn i en ny enhet og bli en del av det kongelige sekretariat. Denne endringen trådte i kraft fra 1. januar 2019.

Avdelingen ledes av konstituert slottsforvalter Heide Tjøm, som overtok etter Ragnar Osnes i april 2018.

DET KONGELIGE HUSHOLD

Det kongelige hushold er ansvarlig for den daglige driften av Slottet og Skaugum, og for driften på andre statlige og private kongelige eiendommer når Kongefamilien oppholder seg på disse. Avdelingen leverer tjenester innen renhold av blant annet hjem, kontor og representasjonsrom, tekstilbehandling, blomsterdekor, kjøkken, servering, kantinedrift og kammertjeneste. Husholdet bistår også Kongefamilien ved reiser i inn- og utland, og er ansvarlig for store arrangementer der Kongeparet er vertskap.

Det kongelige hushold bidrar til en sunn økonomi gjennom fokus på god arbeidsplanlegging, rasjonell råvarebruk, innkjøp og samhandling. Bidrag og støtte til Hoffets miljøsatsing har i løpet av 2018 blitt en naturlig del av hverdagen.

Det kongelige hushold sto sentralt ved gjennomføringen av flere store arrangementer i 2018. De største var i tilknytning til:

- › Kongeparets gullbryllup
- › Offisielt besøk fra Storbritannia
- › Statsbesøk fra Slovakia
- › Statsbesøk til Kina og Argentina
- › SIKTs femårsjubileum på Slottet

Med 51 årsverk fordelt på 54 personer er husholdet den største avdelingen ved Det kongelige hoff. Avdelingen får bistand fra tilkallingshjelper og Hoffets øvrige medarbeidere ved større arrangementer. Det kongelige hushold består av fem seksjoner. Husholdet utfører oppgaver i forbindelse med Kongefamiliens representasjon og andre offisielle og private gjøremål. Husholdet bistår også Prinsesse Märtha Louise og Prinsesse Astrid, fru Ferner i forbindelse med deres offisielle virke.

KJØKKENSEKSJONEN

Kjøkkenseksjonen har ni medarbeidere og ansvaret for matlaging tilknyttet Kongeparet og Kronprinsparets virksomhet

offisielt og privat. Seksjonen drifter også Hoffets kantine og forbereder møteromservering. Kokkene ønsker å framheve norsk mattradisjon og bruker blant annet grønnsaker fra kjøkkenhagen på Bygdø kongsgård og fra Slottsparken i tillegg til råvarer fra andre lokale leverandører.

Det er dekket til stortingsmiddag i Store spisesal.

HOVMESTERSEKSJONEN

Hovmesterseksjonen har åtte medarbeidere. Seksjonen har ansvaret for servering ved mottakelser, audienser, lunsjer og middager på Slottet og de andre kongelige eiendommene – og ved reiser med Kongeskipet Norge. Hovmesterseksjonen har ansvar for Hans Majestet Kongens kammertjeneste. Hovmesterseksjonen bistår Kronprinsparets stab ved arrangementer på Skaugum og er ansvarlig for Slottets sølvkammer.

HUSØKONOMSEKSJONEN

Husøkonomseksjonen har 18 medarbeidere. Seksjonen har ansvaret for daglig, periodisk og antikvarisk renhold samt blomsterdekor ved alle de kongelige eiendommene. Seksjonen drifter også Hoffets systue, vaskeri og blomsterbinderi. De gjør i stand til, gjennomfører og rydder opp etter små og store arrangementer – alt fra enkle møter til gallamiddager og statsbesøk. Medarbeidere i seksjonen som ikke har fagbrev, får tilbud om å ta dette.

KONGEPARETS PRIVATE STAB

Kongeparets private stab på seks medarbeidere bistår med tilrettelegging av private og offisielle behov og gjøremål, her-

VI BRUKER 110 METER DUK OG 225 TØYSERVIETTER I STORE SPISESAL UNDER EN GALLAMIDDAG.

under kammertjeneste og garderobeansvar for Hennes Majestet Dronningen, kjole- og draktsøm og programkoordinering. Dronningens personlige assistent er også en del av seksjonen.

KRONPRINSPARETS PRIVATE STAB

Kronprinsparets private stab består av tolv medarbeidere knyttet til Skaugum hovedgård - Kronprinsparets bosted.

Se nærmere beskrivelse i kapittelet om Kronprinsparets virksomhet.

Avdelingen ledes av Lars Christian Krog.

HOFFETS STAB

Hoffets stab har 14 årsverk og arbeider for at Det kongelige hoff skal være en effektiv organisasjon som til enhver tid er best mulig egnet til å støtte De kongelige i deres livsgjerning. Stabens viktigste oppgaver er å ivareta økonomiforvaltningen og styrings-systemet ved Det kongelige hoff, samt sikre riktig kompetanse-utvikling og bemanningsplanlegging. Staben består av økonomi-staben, HR-seksjonen, IKT-seksjonen og arkivet. Disse enhetene skal være servicefunksjoner og konstruktive støttespillere for de andre avdelingene ved Hoffet innenfor sine fagområder. Samtidig skal staben sikre at Hoffet overholder lover, regler og retnings-linjer. Staben er ansvarlig for å utvikle og koordinere miljøarbeidet ved Hoffet og har også fagansvar for innkjøp og for oppfølging av forsikringsavtaler.

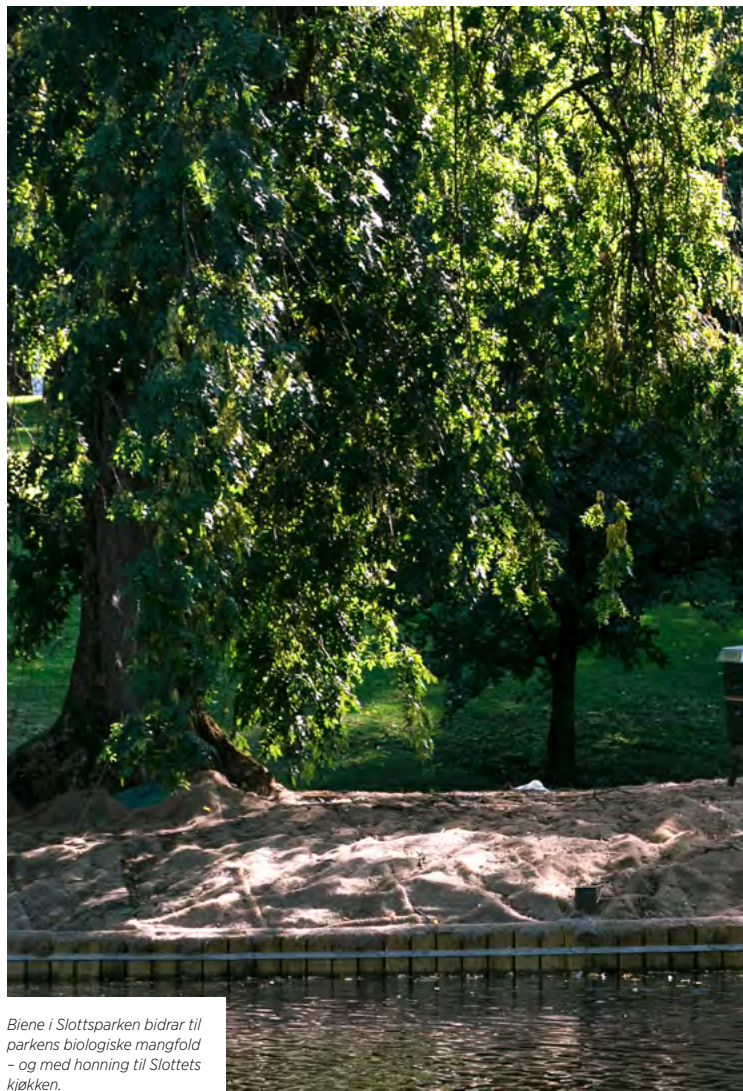
I 2018 ble arbeidet med revisjon av en rekke interne rutiner avsluttet. Hoffets stab har i stor grad vært involvert i dette arbeidet, og flere *workshops* har sikret bred involvering av de ansatte. Arbeidet førte blant annet til nye etiske retningslinjer, i tillegg til rutinemessig gjennomgang av styringsinstruks, innkjøpspolicy, gavepolicy, varslingsrutiner, taushetserklæring med mer.

ØKONOMISTABEN

Økonomistaben har fire medarbeidere, er ansvarlig for utvikling og vedlikehold av Det kongelige hoffs økonomiforvaltning og følger opp økonomiarbeidet i organisasjonen. Staben har dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet i budsjett- og økonomisaker. Økonomistaben utarbeider Hoffets årsberetning og lager i tillegg månedlige rapporter til interne styringsformål. Fakturamottak, regnskapsføring og lønnsutbetaling er økonomi-stabens ansvar. Det blir regnskapsført og utarbeidet ti ulike regn-skaper årlig som alle revideres av ekstern revisor.

HR-SEKSJONEN

HR-seksjonen har fem medarbeidere med ulike ansvarsområder. Organisasjonsutvikling er en hovedoppgave, og seksjonen har også i 2018 ledet arbeidet med endringer i organisasjonsstrukturen.

Biene i Slottsparken bidrar til parkens biologiske mangfold – og med honning til Slottets kjøkken.

Fokus på våre verdier og god internkommunikasjon har vært viktig i dette arbeidet. Seksjonen er en sentral støttespiller for alle ledere ved Hoffet og bistår i bemanningsplanlegging, rekrutteringsprosesser og oppfølging av medarbeidere. Seksjonen har arbeidet med gjennomføring av en større medarbeiderundersøkelse som lanseres i begynnelsen av 2019. HR-seksjonen er representert i AMU og samarbeider med vernetjenesten og de tre fagforeningene som er representert ved Hoffet – Akademikerne, Norsk Tjenestemannslag (NTL) og Slottspersonalets forening (STAFO) i lønnsforhandlinger og løpende saker.

IKT-SEKSJONEN

IKT-seksjonen har tre medarbeidere og et samlet ansvar for teknisk utrustning og kommunikasjonsløsninger på Slottet og de andre kongelige eiendommene. Dette ansvaret forvaltes i samarbeid med flere eksterne samarbeidspartnere. IKT-seksjonen har fått endrede arbeidsrutiner og en noe annen hverdag etter at drift av server- og pc-park ble satt ut til en ekstern samarbeidspartner i 2017. Fokus er noe endret fra tradisjonell IT-drift til administrasjon av løsninger og samhandling med ulike leverandører. I 2018 ble det utarbeidet en IKT-strategi der digitalisering er et av satsingsområdene. Ulike arrangementer på kongelige eiendommer krever også ressurser og ny kompetanse.

ARKIVET

Arkivet består av tre medarbeidere som forvalter Kongehusets arkiver og dokumenterer Kongehuset og Hoffets virksomhet og aktiviteter. Viktige oppgaver er registrering og oppbevaring av arkivmateriale, også historisk. Å yte service til både interne og eksterne, blant annet historikere, forfattere og privatpersoner, er også høyt prioritert. Arkivet har ansvaret for registrering av gaver og utarbeider oversikter over gaver til Kongefamilien. En oppdatert liste blir offentliggjort på kongehuset.no hvert kvartal.

Staben ledes av Tone Rinden Rygh.

KOMMUNIKASJONSSTABEN

1 608 453
Antall **besøk** til **Kongehusets nettsider** i 2018.*

*Kilde: Google analytics og Facebook insights

@detnorskekongehus

Kongehusets instagram får 1 000 nye følgere hver uke.

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for ekstern og intern kommunikasjon på vegne av Kongehuset og Hoffet. Dette omfatter mediekontakt, offisiell fotografering, bidrag til bøker og dokumentarer og all kommunikasjon i egne kanaler.

MEDIEKONTAKT

Staben bistår Kongefamilien i deres forhold til media, både i deres offisielle virke og i skjermingen av deres privatliv. Når De kongelige har offisielle oppdrag, er det viktig å legge til rette for gode møter mellom De kongelige og folk på stedet. Kommunikasjonsstaben lager presseopplegg i samarbeid med lokale arrangører, Fylkesmannen og lokal presse i forkant av besøket. Ved oppdrag i utlandet er Utenriksdepartementet og Norges ambassader våre samarbeidspartnere.

Kommunikasjonsstaben mottar årlig flere tusen henvendelser. Vårt mål er å svare raskt, korrekt og utfyllende på de henvendelsene vi får.

EGNE KANALER

Kommunikasjonsstaben har ansvaret for innhold og presentasjon i våre ulike kanaler. Nettstedet kongehuset.no er ryggraden i vår formidling. Her finnes De kongeliges program, nyhetsaker om Kongefamiliens virke, taler, fakta om Kongefamiliens medlemmer og de kongelige eiendommer. Nettstedet rommer også relevant informasjon om Hoffet, historisk materiale, fotoalbum, videoer og informasjon om kulturtilbudene i Åpent Slott.

Våren 2018 fikk inngangssiden nytt design med større vekt på bilder og mulighetene for å framheve viktige områder. Vi har også nettsider på engelsk og samisk, samt egne sider for barn.

Staben har også ansvaret for Det kongelige hoffs sosiale mediekkanaler. Kongehusets Facebook-side er den største av våre sosiale kanaler, med 229 770 følgere ved årsskiftet. Vi drifter også flere mindre Facebook-sider, som Dronning Sonja KunstStall, Åpent Slott, Slottsparken, Oscarshall, Prinsesse Märtha Louises Fond og Queen Sonja Print Award.

Kongehusets Instagram-konto ble opprettet høsten 2016. Dette er i dag den kanalen som vokser mest, og hadde 85 300 følgere ved årsskiftet. All vekst og utvikling i sosiale kanaler skjer organisk, uten noen form for betalt promotering.

ORGANISERING

Kommunikasjonsstaben består av seks stillinger med kompetanse innen journalistikk, kommunikasjon, internkommunikasjon, sosiale medier og web. Ved årets utgang er to av disse stillingene ubesatt.

Staben ledes av Guri Ofstad Varpe. Fram til 1. juni ble staben ledet av Ole Edvard Wold-Reitan.

Kronprins Haakon gikk deler av sabotørens rute under 75-årsmarkeringen for Tungtvannssaksjonen på Rjukan.

SOSIALE MEDIER

Kongehuset
@kongehuset

Slottsparken
@slottsparken

Queen Sonja
Print Award
@queenSonjaPrintAward

Slottets
kulturformidling -
Apent Slott
@slottetskulturformidling

Det kongelige slott
@detkongeligeslott

Oscarshall
@Oscarshall

Prinsesse Märtha
Louises Fond
@Prinsessensfond

Dronning Sonja
KunstStall
@KunstStallen

KONGEHUSET PÅ NETT:

kongehuset.no
royalcourt.no
gonagasviessu.no
kongehusetsbarnesider.no
queensonjaprintaward.no

Facebook

@Kongehuset
@Slottsparken
@QueenSonjaPrintAward
@Slottetskulturformidling
@KunstStallen
@Oscarshall
@Prinsessensfond
@Detkongeligeslott

Instagram

@detnorskekongehus
@dekongeligesamlinger

Youtube.com/kongehuset
Twitter.com/kronprinsparet

SIKKERHETSAVDELINGEN

Sikkerhetsavdelingen har ansvaret for det forebyggende beredskaps- og sikkerhetsarbeidet ved Det kongelige hoff. Avdelingen skal ivareta sikkerheten til besøkende og Hoffets medarbeidere, mens sikkerheten til Kongefamilien ivaretas av Den kongelige politieskorte. Sikkerhetsavdelingen har også ansvar for at det etableres riktig sikkerhet knyttet til bygninger på statlige og private kongelige eiendommer. Dette arbeidet vurderes ut fra bruken av eiendommene, symbolverdien og den historiske viktigheten eiendommene har. Arbeidet utføres derfor i tett samarbeid med kultur- og eiendomsavdelingen.

Avdelingen har 15 årsverk og består av seksjon for vakt og resepsjon, bilseksjonen og medarbeidere som til daglig har ansvar for det forebyggende sikkerhetsarbeidet ved Det kongelige hoff. Dette forebyggende sikkerhetsarbeidet innebærer blant annet produksjon av adgangskort, sikkerhets- og autorisasjonssamtaler og drift av tekniske sikkerhetssystemer. Oppgavene ivaretas av tre medarbeidere som rapporterer direkte til avdelingsleder.

SEKSJON FOR VAKT OG RESEPSJON

Seksjon for vakt og resepsjon består av åtte heltidsmed-

arbeidere, samt seks ekstrahjelpere som bistår ved eksempelvis ferieavvikling. Seksjonen bemanner en døgnåpen resepsjon med alarmmottak og sentralbord. Seksjonen har ansvaret for å ta imot gjester og adgangskontroll ved besøk til Slottet. I det daglige har de også ansvaret for å koordinere ordonnansene fra Forsvaret. Ordonnansene utfører intern og ekstern budtjeneste og bistår med transportoppdrag. Dette innebærer også å bistå Prinsesse Astrid, fru Ferner med hennes behov for transport.

BILSEKSJONEN

Bilseksjonen har fire medarbeidere. Seksjonen har ansvaret for sjåførtjeneste for De kongelige og anskaffelser og vedlikehold av Slottets kjøretøy. Seksjonen har også ansvaret for bilparken på Skaugum som disponeres av Kronprinsfamilien og medarbeidere i tjeneste. Bilparken disponeres av Kongefamilien offisielt og privat. Seksjonen samarbeider tett med Den kongelige politieskorte.

SIKKERHETSPROSJEKTET

Videreutvikling av sikkerheten rundt de kongelige eiendommene, statlige og private, er basert på Politidirektoratets sikkerhetsanalyse fra 2015, og har blitt videreført i 2018. Prosjektet har

en kostnadsramme på 603 millioner kroner (indeksregulert per desember 2018), og er planlagt ferdigstilt i 2021.

Stortinget har bevilget penger til Sikkerhetsprosjektet, som vil medføre en stor forbedring av sikkerheten ved Slottet og de andre kongelige eiendommene i løpet av de neste tre årene. Dette handler i all hovedsak om objektsikring, som i denne sammenhengen innebærer å sikre en bygning eller et område så godt som mulig mot en uønsket hendelse.

Det er et krevende arbeid. Flere bygninger er av stor historisk verdi, og noen er verneverdige. Slottsparken og Dronningparken skal begge behandles som fredet. Innenfor disse rammebetingelsene har man vurdert mange ulike løsninger for å finne den som best vil ivareta bygninger og parker, samtidig som åpenheten og tilgjengeligheten for publikum blir opprettholdt. Målet er at sikringstiltakene skal bli en naturlig del av byen og parkene.

Det mest synlige tiltaket vil være perimetersikringen rundt Slottsparken. Den vil bestå av fastmonterte og dynamiske

pullerter og gjerder som blir litt høyere enn de som er i dag. Det bygges en ny alarmsentral i Slottets søndre fløy, og resepsjonen rustes opp.

Gjennom 2018 har det vært stor graveaktivitet i Dronningparken og i Slottsparken. Det skyldes til dels belyningsprosjektet, som betyr en oppgradering av lys og lamper i parkene. God belysning av gangstiene er et viktig bidrag til at publikum skal oppleve at det er trygt å ferdes der. Prosjektet vil stå ferdig i løpet av 2019.

Statsbygg har, på oppdrag fra Det kongelige hoff, prosjektert et nytt logistikkbygg som skal bygges i Stallgården. Bygget vil blant annet inneholde et nytt post- og varemottak, avfalls-håndtering og andre viktige driftsfunksjoner. Bygget vil bli et miljøbygg, og inngår i Future Built sin portefølje over forbildep-prosjekter. Byggearbeidene startet oktober 2018 og planlegges ferdigstilt juni 2020. Logistikkbygget er historisk. Det siste store nybyggprosjektet på en kongelig eiendom var utbyggingen av stallbygningen i 1909–1911.

Avdelingen ledes av Lars Ivar Frøystad.

Bedre belysning i Slottsparken er en del av Sikkerhetsprosjektet ved Det kongelige hoff.

ÅPENT SLOTT

Det kongelige hoffs kulturformidling Åpent Slott har som oppgave å løfte fram Kongehusets og nasjonens kulturarv. Gjennom omvisninger, utstillinger, foredrag og konserter på Det kongelige slott, Oscarshall og i Dronning Sonja KunstStall, formidler vi monarkiet som bærer av historiske tradisjoner. Åpent Slott driver også museumsbutikker på Det kongelige slott, Oscarshall og i Dronning Sonja KunstStall. I tillegg bistår vi Kongefamilien og Hoffet med omvisninger for spesielt inviterte gjester gjennom hele året.

DET KONGELIGE SLOTT

Det kongelige slott er åpent for publikum om sommeren. Publikum følger da en guidet omvisning på norsk eller engelsk i Slottets viktigste representasjonsrom. Hvert år monteres også

en egen utstilling. Årets sommerutstilling hadde tittelen «Carl Johan. Monark og oppdragsgiver» og hadde 200-årsjubileet for kroningen av Kong Carl Johan som tema. I tillegg til kroningsuniformen hans, ble det vist en rekke møbler og gjenstander fra Paléet, samt deler av malerisamlingen som Kong Carl Johan kjøpte inn. Nesten 40 000 besøkte Slottet i løpet av sesongen.

DRONNING SONJA KUNSTSTALL

Ansvaret for driften av Dronning Sonja KunstStall er lagt til Åpent Slott. Dette innebærer overordnet ansvar for utstillingsprogram, konserter, foredrag og omvisninger, samt drift av museumsbutikken.

Installasjonen «Den nakne skogen» var en viktig del av utstillingen «Kjell Erik Killi-Olsen. Skulptur.».

DET VAR 3 667
BESØKENDE PÅ
OSCARSHALL

Dronning Sonja KunstStall var åpen hele året og stengte bare i perioder for montering av nye utstillinger. I 2018 ble det vist fire utstillinger i KunstStallen, med et samlet besøk på 23 676:

- › Fra midt i oktober 2017: «Den kongelige stall. Hestehold og ekvipasjer 1905-1940»
- › Fra 13. mars 2018: «Kjell Erik Killi-Olsen. Skulptur»
- › Fra 19. juni 2018: «Tradisjon og inspirasjon. Norsk kulturarv i de kongelige samlinger»
- › Fra 20. september 2018: «Tone Vigeland. Smykker og skulptur». Utstillingen sto ut november.

Å utvikle driften av Dronning Sonja KunstStall gjennom 2017 og 2018 har vært både spennende og lærerikt.

OSCARSHALL

Oscarshall på Bygdøy er også åpen for publikum om sommeren. Guidene viser besøkende omkring i lystslottet, som regnes som nygotikkens hovedverk i Norge. Drøyt 3 600 benyttet seg av tilbudet i 2018. I tillegg besøkte 20 000 parken omkring Oscarshall i løpet av sesongen. Det vakre parkanlegget og Kafé Dronning Joséphine er fritt tilgjengelig for publikum i lystslottets åpningstid.

OMVISNINGER, FOREDRAG OG KONSERTER

Høsten 2018 ble det holdt fire foredrag i Slottskapellet, hvert med sin vinkling på Kong Carl Johans regjeringstid. I tillegg til eksterne foredragsholdere, bidro Hoffets egne medarbeidere med sin kompetanse rundt de kongelige samlinger og eiendommer. Det ble også holdt foredrag, kunstnersamtaler og kuratoromvisninger i forbindelse med utstillingene i KunstStallen.

Under Oslo Kammermusikkfestival ble det arrangert konserter i Slottskapellet og i Dronning Sonja KunstStall. Oslo Kammermusikkfestival holdt også konserter på Oscarshall og en danseforestilling til musikk av Vivaldi på Kavalérsenen. Forsvarets stabsmusikk holdt en utendørskonsert på Oscarshall. Konserten var en gave til Kongeparets gullbryllup og var åpen for alle. I adventstiden sang både Sølvguttene, Nidarosdomens guttekor og Det Norske Jentekor i Dronning Sonja KunstStall.

Det ble solgt til sammen 2 042 billetter til konserter og foredrag.

ORGANISERING

Åpent Slott var i 2018 organisert som en del av Det kongelige hoff, men med eget regnskap og fagråd. Fagrådet har i 2018 blitt ledet av Hennes Majestet Dronningen og dessuten bestått av Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit, Gry Mølleskog, Ragnar Osnes (til og med 23. april), Heide Tjøm (fra og med 24. april), Tone Hansen, Kristin Bråten og Bentein Baardson. Det har vært avholdt fem møter i 2018. Organisatorisk var Åpent Slott lagt direkte under hoffsjefen og har tre medarbeidere. Høsten 2018 ble det besluttet at Åpent Slott skulle gå inn i en ny enhet for kulturformidling og bli en del av det kongelige sekretariat. Denne endringen trådte i kraft fra 1. januar 2019. Det har vært engasjert til sammen 22 omvisere på Det kongelige slott og i Dronning Sonja KunstStall og fem omvisere på Oscarshall.

H.M. KONGENS ADJUTANTSTAB

Hans Majestet Kongen og Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter hver, én fra hver av forsvarsgrenene Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret. Adjutantene er én måned på vakt på Slottet og to måneder i sin faste tjenestestilling i Forsvaret. I løpet av måneden de er på vakt, planlegger og tilrettelegger de for Kongens og Kronprinsens program i samarbeid med Hoffet. I tillegg ledsager de Kongen og Kronprinsen ut på offisielle oppdrag, og ved privat program når dette er nødvendig. Unntaksvis ledsager adjutantene andre medlemmer av Kongefamilien.

Adjutantstaben består i tillegg av tre overadjutanter, fra hver sin forsvarsgren. Overadjutantene har seremonielle oppgaver i forbindelse med Kongens offisielle program, som ved statsbesøk til Norge, høytidelige audienser, gallamiddager og enkelte andre offisielle anledninger.

Adjutantene beordres i Statsråd for en periode på tre år.

Den 1. september hvert år skiftes det ut en overadjutant for Kongen og en vakthavende adjutant for henholdsvis Kongen og Kronprinsen.

I tillegg til å lede staben, er sjef for adjutantstaben Hoffets prosjektleder ved statsbesøk til Norge og andre store prosjekter. Et viktig prosjekt i 2018 var planlegging og gjennomføring av Kongeparets gullbryllupsdag i august. Sjefen for adjutantstaben er også Hoffets seremonimester.

Hans Majestet Kongens adjutantstab er ikke en organisatorisk del av Det kongelige hoff. Forsvaret dekker lønns- og reiseutgifter for alle i adjutantstaben. Sjef adjutantstab rapporterer til hoffsjefen og forsvarssjefen, og inngår i hoffsjefens ledergruppe. Sjef adjutantstab har fast tjenestested på Slottet.

Oberst Steffen Masserud er sjef for adjutantstaben. Fram til 1. juni ble staben ledet av brigader Nils Petter Granholt.

Kongeparet – og adjutanten
– hygget seg på Engeløy i
Steigen.

Kongelig dagbok 2018

Kongefamilien startet sin offisielle virksomhet 6. januar, da Kronprinsparet deltok på den årlige Idrettsgallaen på Hamar. Hans Majestet Kongen startet året med åpningen av Redningsselskapets nye kompetansesenter i Horten.

Den store begivenheten vinteren 2018 var likevel det offisielle besøket fra Hertugparet av Cambridge, med blant annet offisiell middag på Slottet, omvisning i Prinsesse Ingrid Alexandras Skulpturpark og vinteraktiviteter ved Øvresetertjern sammen med barn i flott vintervær.

Kongefamilien er opptatt av å bli kjent med hele landet og møte mennesker fra alle landsdeler. Kongeparets og Kronprinsparets fylkesturer gikk i år til henholdsvis Nordland og Vestfold. Kongen var også på kommunebesøk i Gjesdal og Bjerkreim, mens Kronprinsen besøkte kommunene Sør-Odal, Løten og Porsanger. Kronprinsparet gjennomførte også to bydelsbesøk i Oslo, til Sagene og Søndre Nordstrand.

I august ble Hennes Majestet Dronningens barndomshjem i Tuengen allé åpnet som en del av museet på Maihaugen på

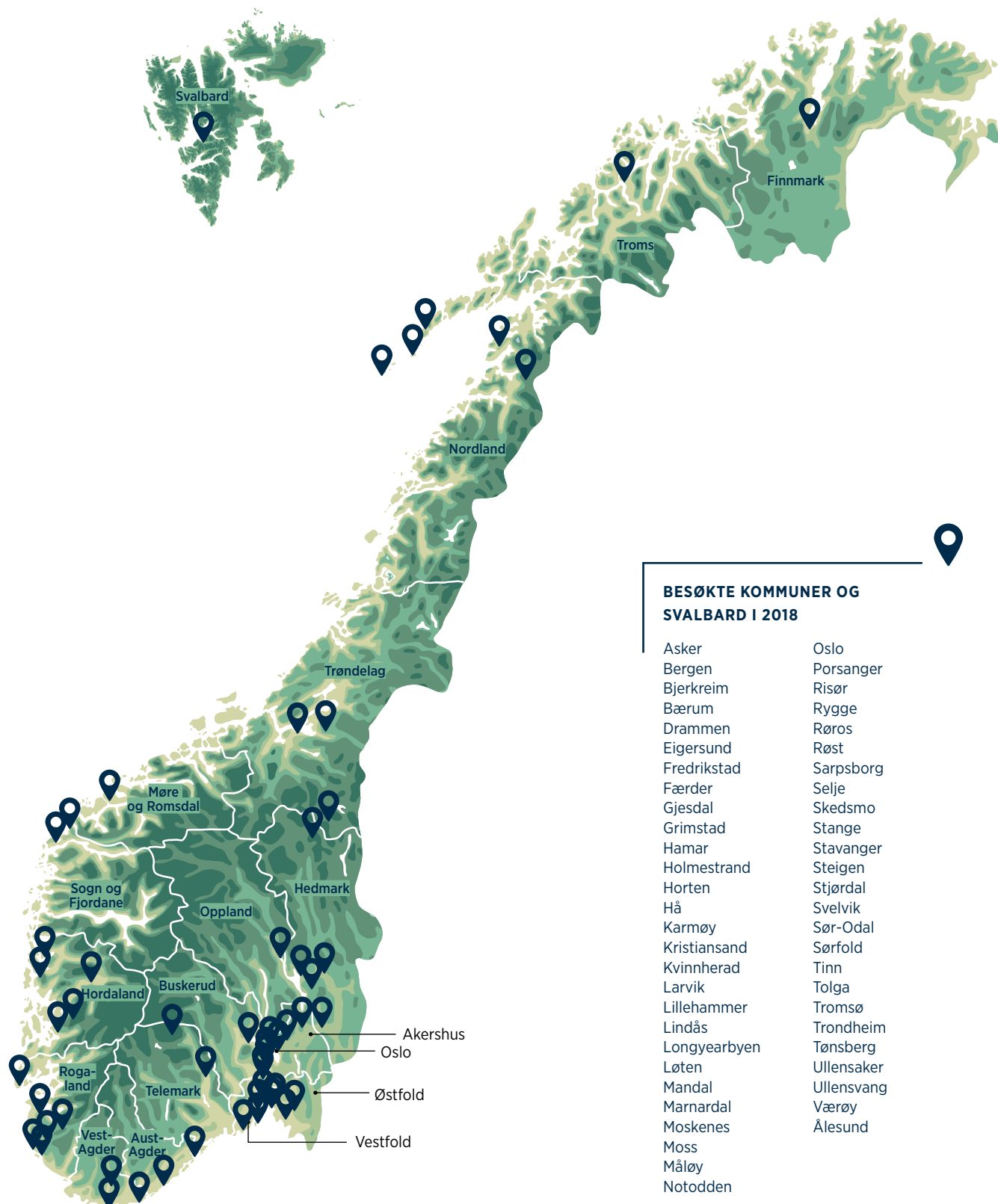
Lillehammer. To dager etter, den 29. august, var familien igjen samlet – denne gangen for å feire Kongeparets gullbryllup.

For Dronningens del var høsten preget av utdelingen av Queen Sonja Print Award, som fant sted i London i the Royal Academy i november. Og i desember delte hun ut Dronning Sonjas skolepris til Apalløkka skole i Oslo.

I tillegg til alle programelementene som finnes i Kongelig dagbok nedenfor, har Kongefamilien i sitt daglige virke en rekke møter og audienser, både faste og ved spesielle anledninger. En fullstendig oversikt over det offisielle programmet er å finne på Kongehusets hjemmesider.

I LØPET AV 2018 BESØKTE KONGEFAMILIEN

- › alle landets fylker
- › 53 kommuner, inklusive Svalbard
- › 14 land
- › deltok på 695 offentlige arrangementer
- › var vertskap for 2 566 gjester

FORKORTELSER:

HMK	Hans Majestet Kongen
HMD	Hennes Majestet Dronningen
KPH	Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen
KPM	Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsessen
PIA	Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra
PSM	Prins Sverre Magnus
PML	Prinsesse Märtha Louise
PA	Prinsesse Astrid, Fru Ferner

JANUAR

6. JANUAR
Idrettsgalla 2018, Hamar KPH KPM

8. JANUAR
Åpning av Redningsselskapets nye kompetansesenter, Horten HMK

9. JANUAR
NHOs Årskonferanse KPH KPM

NHOs Årsmiddag KPH KPM

12. JANUAR
Statsråd HMK KPH

13.-14. JANUAR
NM på ski nordiske grener, Gåsbu i Hamar HMK

15. JANUAR
Besøk til Forsvarets personell- og vernepliktssenter, Sessvollmoen KPH

16. JANUAR
Middag for Høyesterett HMK HMD KPH KPM

17. JANUAR
Ekstraordinært statsråd HMK KPH

18. JANUAR
Bedriftsbesøk til Borregaard, Sarpsborg KPH

Faglig orientering om alvorlige psykiske lidelser hos Rådet for Psykisk Helse KPM

Besøk til Vang skole og ressurscenter, Rygge KPH

19. JANUAR
Bisettelse Oddvar Nordli, Stange HMK

Festforestilling i anledning Den Norske Turistforenings 150-årsjubileum HMD

23.-26. JANUAR
World Economic Forum, Sveits KPH KPM

25. JANUAR
Høytidelig audiens for Nicaraguas nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Vatikanstatens nye apostoliske nuntius HMK

Høytidelig audiens for Sør-Afrikas nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Guyanas nye ambassadør HMK

26. JANUAR
Statsråd HMK

31. JANUAR
Åpning av YoungFish-konferansen 2018, Bergen KPH

Åpning av nybygg for psykisk helsevern, Lovisenberg Diakonale Sykehus KPM

Januar: Kong Harald og Marit Bjørgen etter damenes 15-kilometer under NM på Gåsbu.

FEBRUAR

1.-2. FEBRUAR
Offisielt besøk av Hertugen og Hertuginnen av Cambridge HMK HMD KPH KPM PML PA PIA

2. FEBRUAR
Statsråd HMK

5. FEBRUAR
Audiens for NATOs generalsekretær HMK KPH

Februar: Prinsesse Ingrid Alexandra var guide i Skulpturparken da Hertugen og Hertuginnen av Cambridge besøkte Norge.

6. FEBRUAR

Utdeling av Nasjonalforeningen for folkehelsens forskningspriser 2018, Det Norske Teatret HMK

7. FEBRUAR

Hold Norge Rent-konferansen, Oslo KPH

8. FEBRUAR

Høytidelig audiens for Georgias nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for USAs nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for New Zealands nye ambassadør HMK

9. FEBRUAR

Statsråd HMK KPH

13.-15. FEBRUAR

De Olympiske Leker 2018, Sør-Korea KPH

15. FEBRUAR

Besøk til «Håpets katedral», Isegran i Fredrikstad KPM

16. FEBRUAR

Statsråd HMK

26. FEBRUAR

Besøk til Sex og Samfunn, Oslo KPM

28. FEBRUAR

Markering av 75-årsdagen for tungtvannssaksjonen på Vemork, Rjukan KPH

MARS

1. MARS

Besøk til Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo KPM

Musikkklunnsj i forbindelse med by:Larm, Oslo KPH

2. MARS

Statsråd KPH

Mars: Kongeparet reiste på statsbesøk til Argentina.

6.-8. MARS

Statsbesøk til Argentina HMK HMD

7. MARS

Besøk til Hydros testanlegg og til bedriften BioMar på Karmøy KPH

Avdeling Regnbuens 20-årsjubileum, Kurland skole i Sarpsborg PML

8. MARS

Utdeling av pris til årets norske kvinnelige gründer og Innovasjon Norges 8. mars-arrangement i New York KPM PIA

Kvinner og utdanning – 8. mars-arrangement i regi av Bymisjonen i Stovner bydel, Oslo KPH

9.-12. MARS

Paralympiske Leker 2018, Sør-Korea PML

9. MARS

Statsråd KPH

10.-11. MARSHolmenkollen skifestival
HMK HMD KPH KPM PA**13.-14. MARS**Festivalen South by South West i Austin, Texas
KPH**13. MARS**

Åpning av utstillingen «Killi-Olsen: skulpturer», Dronning Sonja KunstStall HMD KPM

15. MARSHøytidelig audiens for Italias nye ambassadør
HMKHøytidelig audiens for Polens nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Filippinenes nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Bangladesh' nye ambassadør HMK

16. MARS

Statsråd HMK KPH

17. MARS

World Cup Skiskyting, Holmenkollen HMK PA

19. MARS

Lunsj for Kronprinsesse Märthas Minnefond HMK PA

20. MARS

Ekstraordinært statsråd HMK KPH

22. MARS

Besøk til kommunene Sør-Odal og Løten KPH

23. MARS

Statsråd HMK

APRIL**4. APRIL**

Ekstraordinært statsråd HMK

6. APRIL

Statsråd HMK

10. APRIL

Statsråd HMK KPH

Konferansen «Grønn konkurransekraft», Oslo
HMK*April: Kronprinsparet besøkte
Estland, Latvia og Litauen.***12. APRIL**Norges Rederiforbunds årskonferanse
«Tenk Hav» HMK

Jubileumsforestilling i anledning Den Norske Opera & Balletts 10-årsjubileum HMK

15. APRIL

Arrangement for å promotere norsk reiseliv, unge norske kunstnere og grafikk, Hurtigruten i New York HMD

16. APRIL

Utdeling av Kong Olav Vs Kreftforskningspris, Oslo HMK

Oslo Militære Samfund HMK

17. APRIL

Besøk til Vestfold i anledning Norsk Bergindustri 10-årsjubileum KPH

Besøk til kommunene Gjesdal og Bjerkreim HMK

19. APRIL

Høytidelig audiens for Indonesias nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for De forente arabiske emiraters nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Ecuadors nye ambassadør
HMK

Mai: Kongefamilien hilste barnetoget i Oslo fra Slottsbalkongen.

Høytidelig audiens for Ghanas nye ambassadør
HMK

20. APRIL
Statsråd HMK

23.-26. APRIL
Offisielt besøk til Baltikum: Latvia, Litauen og Estland KPH KPM

26. APRIL
Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenstmedalje HMD

27. APRIL
Statsråd KPH

28. APRIL
Det Norske Samlagets 150-årsjubileum KPM

29. APRIL
Norges Musikkorps Forbunds 100-årsjubileum: Gallakonsert i Den Norske Opera KPH

MAI

3. MAI
Markering av verdensarvstatus til Rjukan-Notodden industriarv KPH KPM

4. MAI
Statsråd HMK KPH

Skolenes sangdag 2018, Konserthuset i Oslo HMK

7. MAI
Lunsj for diplomater HMK HMD

8. MAI
50-årsjubileumsmarkering for Konvoi byen i Risør KPH KPM

Markering av frigjøringsdagen og den nasjonale veterandagen, Akershus festning HMK

9. MAI
Åpning av operasjonssentralen i Sør-Øst politidistrikt, Tønsberg HMD

Besøk til Akvariet og strandrydding, Risør KPH KPM

14. MAI
Besøk til Sagene bydel, Oslo KPH KPM

Embarkering KS Norge HMK HMD

15. MAI
Statsråd HMK KPH

Katapult Future Fest, Oslo KPM

Audiens for Islands alltingspresident HMK

Omvisning i Vikingskipshuset på Bygdøy HMK HMD

Middag i anledning Business for Peace, Skaugum KPH KPM

16. MAI
Business for Peace Summit, Oslo KPH

17. MAI
Barnetoget i Asker, Skaugum KPH KPM PIA PSM

Barnetoget i Oslo HMK HMD KPH KPM PA PIA PSM

18. MAI
Norges Døveforbunds 100-årsjubileum, Oslo rådhus PML

22. MAI
Audiens for mottaker av Abelprisen 2018 HMK

Utdeling av Abelprisen, Universitetets aula HMK

Regjeringens bankett i forbindelse med utdelingen av Abelprisen, Oslo rådhus HMK

23. MAI

De 66. Festspillene i Bergen HMD

Besøk til 7. trinn på Linderud skole, Oslo KPH
KPM

Bergen kommunes lunsj under åpningen av
Festspillene, Håkonshallen HMD

24. MAI

Eleve-seminar om FNs barnekonvensjon,
Cinemateket KPM

Høytidelig audiens for Sør-Koreas nye
ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Kypros' nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Nepals nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Nigerias nye ambassadør
HMK

Offisiell åpning av Festspillutstillingen 2018,
Bergen Kunsthall HMD

25. MAI

Statsråd HMK KPH

26. MAI

H.K.H. Kronprins Frederiks 50-årsdag,
København KPH KPM

29. MAI

Mottakelse for konsulter HMK KPH KPM

30. MAI

Åpning av Oslo Krisesenters 40-årsjubileums-
konferanse HMK

Konferansen Entreprenørens marked, Lillo gård
i Oslo KPH

31. MAI

Innovasjonstalen 2018, Oslo rådhus KPH

Juni: Kronprinsparet besøkte
Sagene bydel i Oslo.

JUNI**1. JUNI**

Statsråd HMK KPH

2. JUNI

Kvindelige Studenter Sangforenings
releasekonsert i Fagerborg kirke, Oslo PA

4.-6. JUNI

Statsbesøk fra Slovakia HMK HMD KPH KPM PA

6.-8. JUNI

Litteraturtoget 2018, Kristiansand - Stavanger
KPM

6. JUNI

Utdeling av Holbergprisen, Bergen KPH

7. JUNI

FutureBuilt's årskonferanse, Asker KPH

Avduking av nye skulpturer i Prinsesse Ingrid
Alexandras Skulpturpark HMD PIA

Regjeringens markering av norsk innsats i De
Olympiske og Paralympiske Leker i Pyeongchang
2018 HMK PML

8. JUNI

Statsråd HMK KPH

Inspeksjon av H.M. Kongens Garde HMK KPH

Markering av konferansen SIKT 5 år, Slottet HMD
KPH KPM

9. JUNI

Festmiddag i anledning Den Norske
Turistforenings 150-årsjubileum, Oslo HMD

11. JUNI

Fylkestur til Nordland HMK HMD

Konferansen EAT, Stockholm KPH

12. JUNI

Kulturfest Tøyen, Oslo KPM

13. JUNI

Åpning av Sofienberglekene, Oslo KPH

Åpning av Kortfilmfestivalen, Grimstad KPM

Besøk til Industriutvikling Vest, Isdalstø KPH
KPM

15. JUNI

Statsråd HMK KPH

Besøk NORSAR og Kjeller Innovasjon, Kjeller
KPH

Åpning av Henie Onstad Kunstsenters
jubileumsutstilling 2018 – Jakob Weidemann
HMD

Juli: Dronning Sonja åpnet
Kystpilegrimsleden på Selja.

JULI

1.-7. JULI

VM i seiling i Tyskland HMK

8. JULI

Markering av 950-årsjubileet for Bispesetet for Vestlandet, Selje HMD

Åpning av Kystpilegrimsleden, Selje HMD

AUGUST

2. AUGUST

Thorvald Stoltenbergs bisettelse, Oslo domkirke
HMK HMD PA

9. AUGUST

Besøk til Universitetssenteret på Svalbard og
Svalbard museum HMK HMD KPH KPM PML PA
PSM

10. AUGUST

Statsråd HMK

13. AUGUST

Ekstraordinært statsråd HMK

18. JUNI

Fotballkamp Team Skaugum vs Nordstrand
Allsport, Skaugum stadion KPH KPM PIA PSM

Avskjedsmottakelse for rektor UWC Red Cross
Nordic HMD

19. JUNI

Audiens for FNs generalsekretær HMK KPH

Åpning av utstillingen «Tradisjon og inspirasjon.
Norsk kulturarv i De kongelige samlinger»,
Dronning Sonja KunstStall HMD KPH KPM PA

21. JUNI

Besøk til Skudeneshavn og Avaldsnes, Karmøy
HMD

Høytidelig audiens for Guatemalas nye
ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Etiopias nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Mauritius' nye
ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Tanzanias nye
ambassadør HMK

22. JUNI

Lansering av Norges kandidatur til FNs sikker-
hetsråd, New York KPH

Statsråd HMK

23. JUNI

Utstillingsåpning Galleri Guddal, Rosendal HMD

24. JUNI

Åpning av Rjukande bru, Ullensvang HMD

30. JUNI

Grundig Hankø Race Week, Fredrikstad PA

Bjerkeim kommune i Rogaland var
blant kommunene som fikk besøk
av Kong Harald i 2018.

21. AUGUST

Åpning av Nor-Fishing 2018, Trondheim KPH

H.M. Kongens Serieseilaser HMK

Samtale mellom forfatter Olaus Nilsen og statsminister Erna Solberg, Litteraturhuset i Oslo KPM

22. AUGUST

Arbeidsinkluderingsbedriften OrbitArenas 50-årsjubileum, Jessheim KPH KPM

Besøk til Det vietnamesiske buddhistsamfunnet i Norge, Jessheim KPH KPM

H.M. Kongens Serieseilaser HMK

23. AUGUST

Åpning av Måløyraidsenteret KPH KPM

Høytidelig audiens for Indias nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Tysklands nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Pakistans nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Storbritannias nye ambassadør HMK

H.M. Kongens Gardes drilloppvisning på Slottsplassen HMK HMD

H.M. Kongens Serieseilaser HMK

24. AUGUST

Statsråd HMK KPH

26. AUGUST

Åpning av ONS 2018, Stavanger KPH

27. AUGUST

Åpning av H.M. Dronningens barndomshjem på Maihaugen, Lillehammer HMK HMD KPH KPM PML

28. AUGUST

Forfattermøte i Dronning Sonja KunstStall KPM

29. AUGUST

Gudstjeneste i anledning DD.MM. Kongen og Dronningens gullbryllup, Oslo domkirke HMK HMD KPH KPM PML PA PIA PSM

Middag anledning DD.MM. Kongen og Dronningens gullbryllup HMK HMD KPH KPM PML PA PIA PSM

31. AUGUST

Statsråd HMK KPH

SEPTEMBER**3. SEPTEMBER**

Teselskap for kvinner med minoritetsbakgrunn HMD

Konsert med Forsvarets Stabsmusikkorps, Oscarshall HMK HMD

4.-6. SEPTEMBER

Fylkestur til Vestfold KPH KPM

4. SEPTEMBER

Utdeling av Kavliprisen, Oslo Konserthus HMK

Regjeringens bankett i anledning utdelingen av Kavliprisen HMK

6. SEPTEMBER

Høytidelig audiens for Sri Lankas nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Makedonias nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Finlands nye ambassadør HMK

Lunsj for diplomater HMK HMD

Utdeling av Anders Jahres Kulturpris, Universitetets aula HMK

7. SEPTEMBER

Statsråd HMK KPH

8. SEPTEMBER

Åpning av Mortensrudfestivalen 2018 KPM

10. SEPTEMBER

Lansering av Stiftelsen VI, Olympiatoppen PML

13. SEPTEMBER

Begravelse for tidligere generalsekretær i FN, Kofi Annan, Ghana KPM

Finalen i Prinsesse Astrids Musikkpris 2018, Trondheim PA

14. SEPTEMBER

Statsråd HMK

17. SEPTEMBER

Lunsj for Prinsesse Märtha Louises Fond HMK HMD PML

September: Kronprinsessen åpnet Mortensrudfestivalen i Oslos bydel Søndre Nordstrand.

Oktober: Kronprins Haakon og utenriksminister Ine Eriksen Søreide besøkte New York for lanseringen av Norges kandidatur til FNs sikkerhetsråd.

18. SEPTEMBER

Norges idrettshøgskoles 50-årsjubileum KPH

Mottakelse for diplomater på KS Norge HMK
HMD

19. SEPTEMBER

Besøk til Siviltforsvaret i Drammen KPH

20. SEPTEMBER

UiT Norges arktiske universitets 50-årsjubileum,
Tromsø HMK

Trening med Norsk Luftambulanse, Bærum KPH

Åpning av utstillingen «Tone Vigeland. Smykker
og skulptur», Dronning Sonja KunstStall HMD

21. SEPTEMBER

Statsråd HMK KPH

Debarkering KS Norge HMK HMD

23. SEPTEMBER

Vigsling av ny biskop i Tunsberg bispedømme
HMK

Åpning av utstillingen «Forces de la Nature»
på Det nasjonale keramikk-museet i Sèvres,
Frankrike HMD

24. SEPTEMBER

Markering av 100-årsjubileet til utvekslings-
programmet for norske elever ved Lycée Pierre
Corneille i Rouen, Frankrike HMD

24.-27. SEPTEMBER

Høynivåuken i FN, New York KPH

28. SEPTEMBER

Statsråd HMK KPH

OKTOBER

2. OKTOBER

Stortingets høytidelige åpning HMK HMD KPH

Lunsj etter Stortingets åpning HMK HMD KPH

5. OKTOBER

Statsråd KPH

8. OKTOBER

Konferansen Infinitum Think-In, Oslo KPH

9. OKTOBER

Audiens for Liechtensteins parlamentspresident
KPH

11.-19. OKTOBER

Statsbesøk til Kina HMK HMD

12. OKTOBER

Statsråd KPH

15. OKTOBER

Åpning av konferansen Energetics, Fornebu KPH

16. OKTOBER

Dagens Næringslivs fagkonferanse om havet,
Oslo KPH

19. OKTOBER

Statsråd KPH

22.-23. OKTOBER

SIKT 2018, Stavanger KPH

24. OKTOBER

Mottakelse for mottakere av Kongens Fortjenst-
medalje HMK HMD

25. OKTOBER

Besøk til Bydel Søndre Nordstrand, Oslo KPH

Høytidelig audiens for Israels nye ambassadør
HMK

25. OKTOBER

Høytidelig audiens for Sudans nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Armenias nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Gambias nye ambassadør
HMK

Middag for stortingsrepresentantene
HMK HMD KPH KPM PA

26. OKTOBER

Statsråd HMK KPH

30. OKTOBER

Joachim H. Rønnebergs begravelse, Ålesund
KPH

Lunsj for Nordisk råd HMK HMD

Utdeling av Nordisk råds kulturpris, Den Norske
Opera & Ballett KPH KPM

31. OKTOBER

Åpning av utstilling med H.M. Dronningens kunst
i Borstahusens Konstforening, Landskrona i
Sverige HMD

NOVEMBER**2. NOVEMBER**

Statsråd HMK

4. NOVEMBER

Forsvarets Minnedag 2018, Akershus festning
KPH

5. NOVEMBER

Audiens for Burkina Fasos president HMK

6.-7. NOVEMBER

Øvelsen Trident Juncture 2018 HMK KPH

6. NOVEMBER

Utdeling av the Queen Sonja Print Award 2018,
London HMD

8. NOVEMBER

Zerokonferansen 2018, Oslo KPH

Audiens for Republikken Benins president HMK

Lunsj for Republikken Benins president HMK

9. NOVEMBER

Statsråd HMK KPH

11. NOVEMBER

100-årsmarkering for avslutningen av første
verdenskrig, Sjømennenes Minnehall i Stavern
KPH

14. NOVEMBER

Mottakelse og middag i anledning H.K.H. Prinsen
av Wales' 70-årsdag, Buckingham Palace KPH
KPM HMK HMD

15. NOVEMBER

100-årsjubileum for the Anglo-Norse Society,
London HMK HMD

Audiens for Mosambiks president KPH

Lunsj for Mosambiks president KPH

Nordisk stiftelseskonferanse, Oslo KPH

16. NOVEMBER

Statsråd HMK KPH

17. NOVEMBER

Dåp av forskningsfartøyet Kronprins Haakon,
Tromsø KPH PIA

November: Dronningen overrakte the Queen Sonja Print Award til grafikeren Emma Nishimura. David Hockney mottok QSPAs hederspris.

22. NOVEMBER

Åpningsseminaret for Abloom Filmfestival
«Universell utforming», Oslo PML

Gjestebud, Skaugum KPH KPM

23. NOVEMBER

Statsråd HMK KPH

27. NOVEMBER

Lunsj for diplomater HMK HMD

29. NOVEMBER

Høytidelig audiens for Sveriges nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Den Palestinske
Delegasjonen i Norges nye ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Kambodsjas nye
ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Hviterusslands nye
ambassadør HMK

Lunsj for fylkesmennene HMK HMD KPH

30. NOVEMBER

Statsråd HMK

DESEMBER**2. DESEMBER**

NM-finale i fotball for menn, Ullevaal Stadion
HMK

Julekonsert med Sølvгутtene i Dronning Sonja
KunstStall HMD

3. DESEMBER

Utdeling av Dronning Sonjas skolepris 2018,
Apalløkka skole, Oslo HMD

4. DESEMBER

Lunsj for biskopene HMK KPH KPM

Festforestilling i anledning Hans Børli's
100-årsjubileum, Det Norske Teatret KPH KPM

5. DESEMBER

Frivillighetens dag, Oslo KPH KPM

Desember: Prinsesse Astrid, fru
Ferner og statsminister Erna
Solberg så Dissimilis' juleforestilling
i Bærum kulturhus.

6. DESEMBER

Lunsj for St. Olavs Ordens Råd HMK

7. DESEMBER

Statsråd HMK KPH

8. DESEMBER

Dissimilis' juleforestilling, Bærum PA

9. DESEMBER

Konsert med Det Norske Jentekor, Dronning
Sonja KunstStall HMD

10. DESEMBER

Redd Barnas Fredsprisfest, Nobels Fredssenter
KPH KPM

Audiens for vinnerne av Nobels Fredspris HMK
HMD KPH KPM

Utdelingen av Nobels Fredspris HMK HMD KPH
KPM

Bankett i anledning utdelingen av Nobels
Fredspris HMK HMD KPH KPM

11. DESEMBER

H.M. Kongens Gardes Kirkeparade, Oslo HMK
KPH

Besøk til prosjekt med Christian Radich og
Windjammer, Oslo KPH

12. DESEMBER

Besøk til Porsanger kommune KPH

13. DESEMBER

Høytidelig audiens for Slovenias nye ambassadør
HMK

Høytidelig audiens for Burkina Fasos nye
ambassadør HMK

Høytidelig audiens for Jamaicas nye ambassadør
HMK

14. DESEMBER

Statsråd HMK KPH

Lunsj for Regjeringen HMK HMD KPH KPM

16. DESEMBER

Arrangementet VårtNabolag, Dikemark mottak
KPM

17. DESEMBER

Besøk til For Fangers Pårørende, Oslo KPH KPM

20. DESEMBER

Statsråd HMK KPH

21. DESEMBER

Julebesøk til Ullevål sykehus, Barnesenteret
HMD

25. DESEMBER

Julegudstjeneste, Holmenkollen kapell
HMK HMD KPH KPM PIA PSM

KRONPRINSPARETS VIRKSOMHET

Kronprinsparets offisielle program dekker et bredt spekter av tema og omfatter reiser i hele Norge og til utlandet. Programmet utformes blant annet med utgangspunkt i Kronprinsparets fokusområder. Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen deler et ønske om å bidra til å skape gode møteplasser for mennesker i Norge, og begge jobber aktivt med å styrke ungdoms muligheter gjennom Kronprinsparets Fond. Kronprinsparet har et sterkt engasjement for klima- og miljøspørsmål, med spesiell vekt på hav – et tema de begge har hatt et personlig engasjement for lenge. Kronprinsen bidrar innenfor næringsliv og innovasjon, internasjonale utviklingsspørsmål, Forsvaret og friluftsliv i Norge. Kronprinsessen har litteratur og spørsmål innen global kvinnehelse blant sine interesseområder. Kronprinsparet legger stor vekt på å besøke mange ulike steder og miljøer i Norge hvert år.

Kronprinsparet utfører flere oppdrag for regjeringen i utlandet. Fremme av norsk næringsliv og kultur og utvikling av bilaterale relasjoner står sentralt ved disse besøkene. Norges pågående kampanje for en plass i FNs sikkerhetsråd ble prioritert høyt i 2018 og vil fortsatt være en viktig prioritering i 2019. I april besøkte Kronprinsparet Estland, Latvia og Litauen i forbindelse med 100-årsjubileet for deres selvstendighetserklæringer.

Aktiviteter med Forsvaret er en viktig del av Kronprinsens virke. På 75-årsdagen for Tungtvannsakksjonen gikk Kronprinsen deler av sabotørenes rute, og i november deltok Kronprinsen sammen med Hans Majestet Kongen på den internasjonale NATO-øvelsen *Trident Juncture*.

De senere årene har Kronprinsen vært spesielt opptatt av innovasjon og entreprenørskap i Norge og i utlandet. I mars deltok Kronprinsen sammen med norsk næringsliv på teknologi- og musikkfestivalen *South by Southwest* i Texas, der han holdt foredrag om innovasjon i Norden og næringslivets viktige rolle i arbeidet for å nå FNs bærekraftsmål. Kronprinsen bidrar på flere områder med å fremme bærekraftsmålene, blant annet gjennom sin rolle som goodwillambassadør for FNs utviklingsprogram, UNDP. Blant annet deltok han under FNs høynivåuke i New York.

Kronprinsessen fortsetter sitt store engasjement for litteratur og leseglede, og i 2018 gikk litteraturtoget fra Kristiansand til Stavanger. En tysk pressedelegasjon var med på reisen, og i samarbeid med NORLA ble litteraturtoget et ledd i oppkjøringen mot bokmessen i Frankfurt 2019. Kronprinsessen deltok på et 8. mars-program i New York for kvinnelige entreprenører, og representerte Norge i Kofi Annans begravelse i Ghana i september. Kronprinsessen brukte også året til å besøke mange steder i Norge, der et av høydepunktene var et besøk med Kronprinsen til Hillesvåg Ullvarefabrikk ved Isdalstø.

I november arrangerte Kronprinsparet gjestebud for 14. gang. Gjestene som ble invitert til Skaugum denne gangen hadde tilknytning til Kirkens Bymisjon og årets TV-aksjon, som Kronprinsessen var beskytter for. Kronprinsparet videreførte også i 2018 sitt arbeid for å se, samle og løfte fram mennesker med ulike erfaringer. I tillegg fortsatte bydelsbesøkene i Oslo. Dette året var det bydel Sagene og bydel Søndre Nordstrand som fikk besøk.

STØTTEAPPARAT FOR KRONPRINSPARET

Fram til 2012 hadde Kronprinsparet en egen stab som blant annet tilrettela for deres offisielle program. For å sikre god ressursutnyttelse og se Kongehusets prioriteringer samlet, ble Kronprinsparets sekretariat slått sammen med Kongen og Dronningens sekretariat (kabinettsekretariatet) til en ny avdeling - det kongelige sekretariat. Det kongelige sekretariat planlegger og tilrettelegger det offisielle programmet for hele Kongehuset og er nærmere omtalt i eget kapittel.

Etter omorganiseringen i 2012 yter Det kongelige hoff også tjenester for Kronprinsparet og deres familie innenfor Hoffets øvrige ansvarsområder. Dette omfatter blant annet husholdstjenester, forvaltningsmessige og driftstekniske tjenester knyttet til Skaugum hovedhus, sjåførtjenester, gartnertjenester, prosjektledelse, regnskapsføring og juridisk rådgivning.

Ved Skaugum hovedhus, som er Kronprinsparets bosted, er det tilknyttet tolv årsverk fra Hoffet. Disse omfatter yrkesgrupper som kammertjeneste, kokk, driftsteknikere, hovmester, servering,

Kronprinsparet møtte «Pikene på broen» da de besøkte Asgårdstrand under sin fylkestur til Vestfold.

personlig assistent og barnepedagoger. Den delen av staben som er knyttet til hushold yter tjenester til Kronprinsparet der de til enhver tid bor.

EIENDOMSFORHOLD

Helt siden Kongefamilien ervervet Skaugum i Asker på 1920-tallet, er det blitt brukt som Kronprinsparets residens. Eiendommen Skaugum består av et hovedhus som har flere funksjoner. Skaugum er privat bolig, men brukes også til representasjon i offisielle sammenhenger og som arbeidsplass for staben på Skaugum.

Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsparet, er det lagt inn midler i apanasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Hovedhuset på Skaugum består, foruten selve bygningen, av garasje med tilhørende leiligheter, parken rundt bygget og naturlig tilhørende veinett og parkeringsplasser for aktiviteten i tilknytning til hovedhuset. Apanasjen dekker kostnader til drift, vedlikehold og utvikling av Skaugum og varekostnader knyttet til forvaltning og drift. Av apanasjen til Kronprinsparet for 2018 på kroner 9 763 000, er kroner 6 411 533 benyttet til drift, vedlikehold og utvikling, inklusive renter og avdrag på rehabiliteringslån, og til hushold. Kroner 2 248 000 er avsatt til Kronprinsparet privat. Dette dekker også innkjøp av offisielle antrekk.

Eiendommen omfatter også Skaugum gård, som er Kronprinsens enkeltpersonforetak for all drift knyttet til gårdseiendommer. Etter at dyrehold og melkeproduksjon ble avviklet i 2010, består inn-

tektene til Skaugum gård i hovedsak av leieinntekter. Inntektene kommer fra utleie av tolv boenheter, lager og jordbruks- og beiteareal. For å skille mellom administrasjon av aktivitetene i Skaugum gård og Hoffets arbeid knyttet til Skaugum hovedhus, ivaretar en ekstern aktør all forvaltning av utleieforholdene knyttet til alle boenhetene på Skaugum gård. For andre nødvendige forvaltningsoppgaver som utføres belastes 10 prosent av lønnskostnadene til sjef for Kronprinsparets private stab enkeltpersonforetaket. Der- som Det kongelige hoff utfører andre tjenester for Skaugum gård, faktureres også dette enkeltpersonforetaket.

Kronprinsparet eier og disponerer også eiendommer som brukes til ferie og rekreasjon. Disse eiendommene omfatter Uvdal, som er eid og benyttes av Kronprinsparet. Kronprinsparet eier også Flatholmen ved Risør. Denne hytta leies ut som fritidseiendom. På Dvergsøya i Kristiansand leier Kronprinsparet en hytte av kommunen som benyttes til ferie, rekreasjon og enkelte offisielle arrangementer i sommerhalvåret. Kronprinsparet eier også halve hytta til Marit Tjessem.

ANDRE SÆRSKILTE FORHOLD

Ut fra en sikkerhetsmessig vurdering har politiet besluttet at Kronprinsparet bor på sperret adresse. Som en konsekvens av dette er opplysninger om Kronprinsparets eiendomsforhold ikke søkbare i offentlige registre. Det er likevel ønskelig å utvise åpenhet om disse forholdene så langt det er mulig.

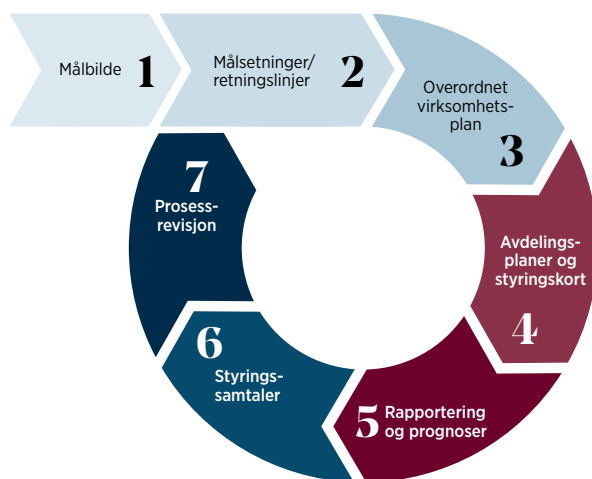
Det er inngått en egen leieavtale mellom politiet og Kronprinsen på to private eiendommer.

Økonomi og forvaltning

Det kongelige hoff er Deres Majesteter Kongen og Dronningen, og Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessens egen organisasjon til støtte både offisielt og privat. Hoffet skal som en del av dette arbeidet sørge for en rasjonell drift av organisasjonen og effektiv forvaltning av Stortingets bevilgninger til Det kongelige hoff (Civillisten) og De kongelige (apanasjer).

Det kongelige hoff har et styringssystem som omfatter styringsprinsipper og styringsmodell (ledelsesdokumenter), beredskapsplaner, sikkerhetsprosedyrer og prosesser for å styre og kontrollere virksomheten. En del av dette er økonomi-styringsprinsippene og retningslinjer, rutiner og fullmakter for å styre og kontrollere økonomi og regnskap.

Det er et mål for oss at Hoffet skal være en åpen, moderne og effektiv organisasjon. Vi arbeider kontinuerlig for å leve opp til dette.

STYRINGSPRINSIPPER

Kongeparet og Kronprinsparet gir fullmakter til organisasjonen gjennom beslutninger som fattes i styringsmøter. Styringsmøtet er Det kongelige hoffs øverste beslutningsorgan.

Det kongelige hoff har etablert en styringsmodell som skal sikre systematisk planlegging og oppfølging av virksomheten. Den omfatter planverk, møtestrukturer, retningslinjer og rutiner for å planlegge, styre og følge opp virksomheten. Styringsmodellen består av:

- > Målbilde, verdier og virksomhetsplan
- > Avdelingsplaner forankret i virksomhetsplanen med tilhørende prioriteringer og ansvarsfordeling
- > Årlige budsjetter som er delegert til avdelinger og seksjoner basert på ansvarsområde og fullmaktstruktur
- > Styringskort med målbare indikatorer
- > Rapporteringsrutiner, månedlig, kvartalsvis og årlig

KONGENS VALGSPRÅK					
ALT FOR NORGE					
KONGEHUSETS KJERNEOPPGAVER					
Utføre konstitusjonelle oppgaver	Skape møter med mennesker som gjenspeiler landets mangfold	Styrke andres verdighet gjennom handlinger	Å være bærer av grunnleggende verdier som står over tid	Forvalte og formidle vår nasjonale kulturarv	Være en verdifull bidragsyter på den globale arena
KONGEHUSETS VERDIER					
Mot våge å gjøre det rette, selv om det har en pris		Raushet ha toleranse og respekt for ulike meninger, vise omsorg		Løfte sammen vi spiller hverandre gode og samarbeider for å nå mål	
GODT MEDARBEIDERSKAP			GODT LEDERSKAP		
- Vi tør si vår mening på en konstruktiv måte - Vi framsnakker kolleger og trekker hverandre fram - Vi samarbeider aktivt på tvers med andre ut ifra en helhetsforståelse			- Vi er lojale mot de beslutninger som er fattet - Vi er rollemodeller – vi opptre i tråd med våre verdier og prinsipper for medarbeiderskap og lederskap - Vi er konsistente, beslutningsdyktige og viser omsorg		

Planprosess

Hoffet har en fireårig virksomhetsplan som revideres hvert år. Den årlige planprosessen starter med et møte med De kongelige der fokusområder og planer for neste år diskuteres. Deretter revideres virksomhetsplanen, og det utarbeides årlig avdelingsplan for alle avdelingene. Avdelingsplanene inneholder hovedaktiviteter innenfor avdelingens ansvarsområder samt planer for medarbeiderutvikling, kompetanseplaner og miljøtiltak. Avdelingsplanene er sammen med planer for arrangementer og aktiviteter grunnlaget for det årlige budsjettet. Avdelingsplan og budsjett er utgangspunktet for avdelingsleders styringskort.

Budsjettprosessen resulterer i innspill til kontaktdepartementet og et internbudsjett som skal være gjenstand for løpende oppfølging av inntekter og kostnader. Utarbeidelse av innspill til revidert nasjonalbudsjett og nysaldering skjer etter behov.

Budsjettinnspillet til kontaktdepartementet og internbudsjettet legges fram for styringsmøtet for beslutning.

ØKONOMI

Kongehuset og Det kongelige hoff er ikke en del av statsforvaltningen, og organisasjonen er ikke underlagt statlig instruksjonsmyndighet.

Økonomistyring og regnskapsføring følger Økonomireglement for Det kongelige hoff, vedtatt i statsråd 5. juli 2002.

Stortinget bevilger årlig midler til Kongehuset og Det kongelige hoff over statsbudsjettet. Det er regulert i Grunnlovens § 75 e. Bevilgningen skjer over to kapitler og poster:

- Apanasjen** til henholdsvis Kongen og Dronningen, Kronprinsen og Kronprinsessen skal dekke kostnader til livsopphold og kostnader til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene, unntatt lønnskostnader knyttet til løpende forvaltning og vaktmestertjenester som utføres av Hoffets ansatte. Apanasjen dekker også De kongeliges private utgifter, inkludert innkjøp av offisielle antrekk. Det skal ikke rapporteres på bruk av apanasjen.
- Det kongelige hoff (Civillisten)**. Alle Hoffets ansatte lønnes over denne bevilgningen. Posten dekker også

Vårblomstring rundt statuen av Dronning Maud på Slottets sørside.

driftsmidlene til Det kongelige hoff og skal dekke kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige kongelige eiendommene. Bruken av disse midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsrapport som avgis til Stortingets presidentskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Riksrevisjonen.

- › **Særskilte prosjekter ved Det kongelige hoff.** Bevilgninger over denne posten er øremerket til gjennomføring av investeringer/prosjekter som er av en slik størrelse at ordinær bevilgning ikke kan dekke dem. I 2018 er dette sikkerhetstiltak på de kongelige eiendommene som gjennomføres av Hoffet på oppdrag fra Justisdepartementet.

Stortingets årlige bevilgning til Kongehuset fastsettes med bakgrunn i regjeringens forslag til statsbudsjett som hvert år fremmes for Stortinget. I forkant av dette spiller Det kongelige hoff inn forslag til budsjett for det angjeldende budsjettår til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Budsjettforslaget blir således del av den ordinære prosessen for statsbudsjettet.

ØKONOMISTYRING

Det kongelige hoff ivaretar all forvaltning av Stortingets bevilgninger over programområde 00, kategori 00.10, kapittel 1 og 2, på vegne av De kongelige. Hovedprinsippene for denne forvaltningen er som følger:

- › Bevilgningene over post 50/51 til Det kongelige hoff regnskapsføres i egne regnskap med egne kontoplaner og bankkonti, og revideres av ekstern statsautorisert

revisor. Bruken av midlene rapporteres hvert år gjennom en offentlig årsberetning.

- › De to apanasjene regnskapsføres i egne regnskap med egne kontoplaner og bankkonti og revideres av ekstern statsautorisert revisor. Over tid benyttes om lag halvparten av den samlede apanasjen til drift, vedlikehold og utvikling av de private eiendommene. I 2018 ble rundt 10 millioner kroner av samlet apanasjebevilgning på 20 millioner kroner, benyttet til drift, forvaltning og utviklingsformål.

Lønns- og personalkostnader for Det kongelige hoff føres i sin helhet i ett og samme regnskap, Den kongelige civilliste. Det er i tråd med forutsetningene for bevilgningene, og størrelsene på disse slik de ble fastsatt i 2001/2002.

Hoffsjefen har det øverste administrative ansvaret for økonomistyringen ved Det kongelige hoff, inkludert budsjett-disponeringsmyndighet og anvisningsmyndighet for samtlige midler som disponeres av Det kongelige hoff.

Hoffsjefen delegerer budsjett-disponeringsmyndighet til avdelingslederne i årlige disponeringsbrev.

Disponeringsbrevet inneholder:

- › Tildelt bevilgning til den enkelte avdeling
- › Hva budsjett-disponeringsmyndigheten innebærer av ansvar og myndighet, blant annet om eventuell adgang til skriftlig videredelegering
- › Fullmakter som er gitt på personalområdet
- › Eventuelle bindinger som er gitt på økonomi- og personalområdet

Tildeling av eventuelle tilleggsmidler eller andre endringer i disponeringen i budsjettåret gjøres av Styringsmøtet.

Resultatoppfølging

Hoffet styrer og følger opp virksomheten basert på prinsippene om balansert målstyring. Avdelingene rapporterer kvartalsvis på alle mål i sine avdelingsplaner når det gjelder økonomi, sykefravær, medarbeidertilfredshet, kompetanseutvikling og miljø. Rapporteringen skjer etter en fastsatt mal som omhandler alle områder og i styringskort for den enkelte avdelingsleder. Det gjennomføres styringssamtale mellom hoffsjeff og den enkelte avdelingsleder kvartalsvis. I tillegg rapporteres det månedlig på økonomisk status i forhold til budsjett for den enkelte avdeling. Kvartalsrapporten for Hoffet presenteres for Styringsmøtet og eventuelle behov for endringer i internbudsjettet fremmes og besluttes her.

Risikostyring og internkontroll

Det gjennomføres årlige risikoanalyser, med evaluering og tiltak for å styre risikobildet. Styringsmøtet gjennomgår årlig risikostyring og internkontroll. Alle regnskaper revideres årlig av ekstern revisor.

FORVALTNINGEN AV DE STATLIGE KONGELIGE EIENDOMMER

Slottet, Bygdø kongsgård, Oscarshall

Det kongelige hoff har ansvar for drift og innvendig vedlikehold av de statlige kongelige eiendommene med tilhørende parker. Dette finansieres over den offisielle bevilgningen. På Slottet foregår det nesten kontinuerlig rehabiliteringsprosesser av ulike rom, mens parkanlegg og stisystemer krever jevnlig vedlikehold året rundt. Dette finansieres over kap 01 post 50 Det kongelige hoff.

Stiftsgården i Trondheim og Gamlehaugen i Bergen

Statsbygg har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling.

FORSIKRING

Forsikringspremier for drift av Det kongelige hoff, som ansvarsforsikringer for kongelige eiendommer og parker og yrkesskadeforsikringer, reiseforsikringer etc. dekkes av den offisielle bevilgningen. Det gjør også forsikring av private eiendommer og gjenstander som i stor grad brukes offisielt og/eller er nasjonale historiske eiendommer som Kongeskipet, Kongsseteren og Skaugum hovedhus. Forsikring av private feriesteder som Flatholmen, Uvdal og Mågerø dekkes av apanasjene.

PRIVATE KONGELIGE EIENDOMMER

Hoffet følger prinsippet om at større/verdiøkende tiltak på private eiendommer ikke skal utføres av Hoffets ansatte. Utvikling og større/verdiøkende tiltak ved de private eiendommene finansieres av private midler og utføres av eksterne aktører. Hoffets arbeid begrenser seg til planlegging, innhenting av tilbud og oppfølging av prosjekter (forvaltning).

Løpende vaktmestertjenester gjøres av Hoffets ansatte slik bevilgningene forutsetter. Sikkerhetsloven krever at eksterne leverandører skal følges rundt på eiendommene. Derfor er det ofte mer effektivt å gjøre arbeidet selv enn å bruke tid på å finne ekstern tjenesteleverandør til å gjøre jobben og samtidig følge leverandøren rundt på eiendommen. Anslagsvis fem prosent av Hoffets ansattes arbeidstid går med til forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester på private eiendommer.

- **Skaugum hovedhus:** Hovedhuset har flere funksjoner. Det tjener både som representasjonsbolig, privat bolig og arbeidsplass for staben på Skaugum. Som kompensasjon for at staten ikke stiller bolig til disposisjon for Kronprinsen er det lagt inn midler i apanasjebevilgningen til drift, vedlikehold og utvikling av hovedhuset på Skaugum. Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.
- **Skaugum gård** er Kronprinsens enkeltpersonforetak og inntektene kommer fra utleie av tolv boenheter, lager og jordbruks- og beiteareal. Utleien av boenhetene administreres av ekstern eiendomsforvalter fra november 2016. Fra samme tidspunkt belastes ti prosent av lønnskostnadene til sjef for Kronprinsparets private stab enkeltpersonforetaket, for forvaltningsoppgaver som utføres. Dersom Det kongelige hoff utfører andre tjenester for Skaugum gård, faktureres også dette enkeltpersonforetaket.
- **Kongelige privat eide fritidseiendommer**
Kongsseteren/Prinsehytta/Mågerø/Uvdal – Det kongelige hoff utfører forvaltningsoppgaver og vaktmestertjenester, inkludert gartnertjenester.
- **Kongelige privat leide fritidseiendommer**
Dvergsøya/Jørstad – Det kongelige hoff gjør mindre driftsoppgaver (åpne/stenge, enkle gartneroppgaver).

Flatholmen – Kronprinsparets private fritidseiendom leies ut. Arbeid utført av Hoffet faktureres Kronprinsen privat.

ÅPENT HOFF

Det kongelige hoff jobber kontinuerlig med å følge utviklingen i samfunnet. Prosjektet «Åpent Hoff» ble igangsatt i 2015 som et ledd i det løpende moderniseringsarbeidet. Målet for alt arbeidet er at viktige retningslinjer for Hoffets styring og forvaltning skal være åpent tilgjengelig via omtalen av Det kongelige hoff på Kongehusets nettside. I 2018 har vi blant annet hatt fokus på å forankre og implementere flere viktige styringsdokumenter som ble oppdatert og justert i 2017. Dette gjelder Hoffets etiske retningslinjer, taushetserklæring, interne varslingsrutiner, gavepolicy for ansatte og prinsipper og rutiner knyttet til styring og økonomioppfølging.

GDPR

Nye retningslinjer for personvern ble implementert ved Hoffet i 2018 i henhold til nye internasjonale krav (GDPR). I en del sammenhenger behandler Hoffet personopplysninger, både om egne medarbeidere og eksterne. Det kan være alt fra besøksregistreringer, til gjestelister og informasjon om et barn som sender en tegning til Hans Majestet Kongen. Det kongelige hoff har i løpet av det siste året gjennomført et omfattende arbeid for å kartlegge vår bruk av personopplysninger og dernest laget rutiner og nødvendige dokumenter. Hoffet er opptatt av medarbeidernes personvern og behandler også en rekke ulike personopplysninger om eksterne. Vi har derfor utarbeidet internkontrollrutiner som gjelder for all vår håndtering av personopplysninger, uavhengig av hvem de gjelder.

For å sikre at personvernarbeidet ved Hoffet blir tilstrekkelig ivaretatt, har vi også opprettet en funksjon som intern personvernansvarlig. Funksjonen vil innehas av Hoffets jurist.

Intern personvernansvarlig skal blant annet føre kontroll med personvernarbeidet, ha det daglige og faglige ansvaret for rutinedokumentene, rapportere til ledelsen og forestå eventuell kontakt med Datatilsynet.

REISEPOLICY

Fra 1. januar 2019 ble skattereglene endret slik at plikten til å innberette privat bruk av bonuspoeng flyttes fra arbeidstaker til arbeidsgiver. Som et resultat av denne endringen har Det

Slottsgartneriet holder veiene gjennom Slottsparken frie for snø vinterstid.

kongelige hoff besluttet at det ikke lenger er anledning til å bruke bonuspoeng som er opptjent i forbindelse med tjenestereiser til privat bruk.

INNkjøp

Hovedfokus i arbeidet med et åpent hoff i 2018 har vært knyttet til modernisering og oppdatering av Hoffets innkjøpsretningslinjer og tilhørende fullmaktstruktur. De oppdaterte innkjøpsretningslinjene er gjengitt nedenfor.

RETNINGSLINJER FOR INNKJØP VED DET KONGELIGE HOFF

Disse retningslinjene gjelder generelt ved alle anskaffelser av varer og tjenester ved Det kongelige hoff (DKH) for midler bevilget over Civillisten.

Generelt

Det kongelige hoff er ikke omfattet av lov om offentlige anskaffelser eller tilhørende forskrifter. Bakgrunnen for at Det kongelige hoff ikke er omfattet av anskaffelsesreglene, er blant annet knyttet til den posisjonen H.M. Kongen og hans hoff er gitt i Grunnloven og i norsk konstitusjonell tradisjon.

Det kongelige hoff bistår Kongefamilien med de fleste deler av deres virksomhet. Vår virksomhet er således tett sammenvevet med Kongefamiliens, enten det er tale om den offisielle virksomheten eller deres private liv og virke. Dette medfører at det i forbindelse med Det kongelige hoffs innkjøpsarbeid vil kunne oppstå situasjoner som er spesielt utfordrende med hensyn til blant annet vern av Kongefamiliens privatliv og sikkerhet, og som fordrer at det tas særlige hensyn.

Det er viktig for Det kongelige hoff å sikre at den bevilgningen vi mottar fra Stortinget forvaltes med integritet og effektivitet, slik at allmennheten har tillit til at våre anskaffelser skjer på en måte som tjener både Kongehuset og samfunnet best mulig. Vi besluttet derfor i 2004 at våre anskaffelser som hovedregel skal gjennomføres i samsvar med det som følger av anskaffelsesregelverket. Ved praktiseringen av dette prinsippet, er det en overordnet målsetning å finne en god balanse mellom de hensyn som knytter seg til virksomheten ved Det kongelige hoff og de hensyn som begrunner anskaffelsesreglene.

Det kongelige hoff skal opptre som en profesjonell aktør i markedet

Ved gjennomføring av innkjøp skal Det kongelige hoff opptre på en slik måte at vi i markedet generelt og av våre leverandører spesielt oppfattes som en profesjonell aktør som kjenner godt til lover og retningslinjer, rettigheter og plikter i innkjøps-sammenheng.

Vi skal ha fokus på å få konkurransedyktige priser og betingelser, men ikke utnytte vår posisjon.

Vi skal ha regelmessig og profesjonell kontakt med leverandørene.

Det kongelige hoff skal stille krav til leverandørene

Det kongelige hoff skal ha fokus på tilfredsstillende etiske standarder hos leverandører og underleverandører. Våre leverandører skal ikke ha brudd på grunnleggende humanitære prinsipper, krenkelser av menneskerettigheter, korrupsjon e.l. eller alvorlige miljødeleggelser innenfor sin virksomhet.

Våre leverandører skal oppfylle alle relevante HMS-krav, og skal være lovlig organisert i henhold til gjeldende skatte- og arbeidsmiljøregelverk når det gjelder ansattes faglige og sosiale rettigheter.

Leverandører skal undertegne egenerklæringer knyttet til etiske og sosiale forhold ogandel.

Våre leverandører skal gjøres kjent med og forholde seg til Det kongelige hoffs etiske retningslinjer.

Miljø

Det kongelige hoff skal så langt som mulig velge de miljømessige beste løsningene ved kjøp av varer og tjenester. I denne vurderingen er det viktig at hele produktets livsløp, inkludert avhending, blir tatt hensyn til.

Leverandørene skal undertegne en egenerklæring knyttet til miljøkrav.

Innkjøp skal gjennomføres på en kostnadseffektiv måte

Det kongelige hoff har utarbeidet standarddokumenter og verktøy knyttet til innkjøpsprosessen som skal sikre at denne gjennomføres effektivt, samtidig som resultatet har tilfredsstillende kvalitet.

- Vi skal så langt det er mulig sikre konkurransedyktige betalingsbetingelser, normalt 30 dager.
- Vi skal ha fokus på riktig kvalitet i forhold til behov og pris.
- Vi skal vurdere driftskostnader og følgekostnader ved større kjøp.
- Vi skal ha konkurransedyktige service- og garanti-betingelser.

- › Vi skal velge det tilbudet som etter en totalvurdering, er best for Det kongelige hoff (innkjøpspris, kvalitet, service/garanti, driftskostnader, sikkerhet for levering etc.).
- › Vi skal stille kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier som er tilpasset behovet i den enkelte anskaffelsen.
- › Vi skal så langt det er hensiktsmessig samordne kjøp på tvers av avdelinger/seksjoner og utesteder.
- › Vi skal ha halvårlige felles innkjøpsmøter for evaluering av innkjøpsprosessen og leverandører, samt diskusjon av felles utfordringer.
- › Vi skal ha særlig oppmerksomhet på lange leverandørforhold, og skal så langt som mulig sørge for at løpende kontrakter jevnlig konkurranseutsettes.

Ulike kategorier av innkjøp

Anskaffelser ved Det kongelige hoff kan deles inn i tre kategorier, basert på følgende terskelverdier:

I. Innkjøp med en antatt verdi opp til NOK 100 000 eks. mva.

- › Direkte kjøp kan benyttes.
- › Dersom det er sannsynlig at det kan oppnås vesentlig bedre betingelser ved å innhente flere tilbud, bør dette gjennomføres også for kjøp under nevnte verdi. Den eventuelle gevinsten må imidlertid stå i forhold til ressursbruken. Vurderingen foretas av den som har innkjøpsfullmakten.
- › Det skal i alle tilfeller utvises god innkjøpsskikk.

II. Innkjøp med en antatt verdi på NOK 100 000 eks. mva. eller høyere

- › Skal som hovedregel skje etter konkurranse mellom minst tre kvalifiserte tilbydere for å sikre konkurransedyktige betingelser.

III. Innkjøp med en antatt verdi på NOK 1 300 000 eks. mva. eller høyere

- › Skal som hovedregel skje etter åpen kunngjøring av konkurranse (sml. FOA del II og III).
- › Nærmere beskrivelse av fremgangsmåten ved kjøp over nevnte verdi fremgår av et eget bilag.

Beregningen av anskaffelsens verdi skal skje etter de prinsipper

som følger av forskrift om offentlige anskaffelser (FOA). Dette betyr blant annet at innkjøp ikke kan deles opp for å omgå terskelverdiene.

Det skal føres innkjøpsprotokoll for alle anskaffelser innen kategori II eller III. Det kongelige hoff har utarbeidet standardiserte innkjøpsprotokoller som gjelder innenfor hver av de nevnte kategoriene. For anskaffelser innen kategori I, er det kun nødvendig å føre innkjøpsprotokoll dersom det foreligger særlige forhold knyttet til innkjøpet.

Det skal så langt det passer benyttes standardiserte konkurransegrunnlag for anskaffelser innen henholdsvis kategori II og III.

Fullmakter til å foreta innkjøp

Avdelingsledere og medarbeidere som er tildelt særskilt innkjøpfullmakt, kan foreta innkjøp innenfor sitt fastsatte budsjett og hensyntatt de føringer som er fastsatt i budsjettprosessen og som ellers følger av fullmakten. Følgende begrensninger gjelder imidlertid i alle tilfeller:

- › Innkjøp innenfor kategori II skal alltid godkjennes av sjef hoffets stab i samråd med jurist, dersom det ikke avholdes forutgående konkurranse mellom minst tre tilbydere.
- › Innkjøp innenfor kategori III, skal alltid godkjennes av sjef hoffets stab.
- › Inngåelse av rammeavtaler, skal alltid godkjennes av sjef hoffets stab. Avrop under eksisterende rammeavtaler trenger ikke særskilt godkjenning, med mindre det overstiger terskelverdien i kategori III ovenfor.
- › Innkjøp innenfor kategori III skal alltid godkjennes av sjef hoffets stab i samråd med jurist, dersom det skal gjennomføres uten forutgående kunngjøring (sml. FOA del II og III).

Ovennevnte krav gjelder uavhengig av type vare eller tjeneste som anskaffes. Alle godkjenninger skal være skriftlige og gjenfinnbare.

Avtaler skal uavhengig av verdi alltid være skriftlige og signeres av person som har fullmakt til å signere på vegne av Det kongelige hoff.

Nærmere retningslinjer

Det kongelige hoff skal legge til rette for at anskaffelser som hovedregel kan gjennomføres etter prosedyrereglene i FOA. Det vil i enkelte tilfeller unne gis anledning til avvik fra disse reglene. Slike avvik skal imidlertid generelt søkes begrenset, og de skal i alle tilfeller være proporsjonale, saklige og nødvendige:

- Proporsjonalitet: Jo høyere antatt verdi den aktuelle anskaffelsen har, jo større varsomhet bør utvises.
- Saklighet: Eventuelle avvik fra FOA må være begrunnet i saklige hensyn.
- Hensynet til vern av Kongefamiliens privatliv vil kunne gjøre seg gjeldende ved innkjøp. Dette kan blant annet tenkes hvor det er tale om innkjøp av varer eller tjenester som er så vidt sterkt knyttet til Kongefamilien (privat) at hensynet til diskresjon og/eller autonomi tilsier at det må vurderes hvorvidt det er naturlig eller nødvendig å foreta avvik.
- For innkjøp til sikkerhetsformål gjelder som utgangspunkt forskrift om sikkerhetsanskaffelser (FOSA). Sikkerhetsmessige hensyn vil imidlertid kunne gjøre seg gjeldende ved innkjøp, uten at det nødvendigvis innbefatter opplysninger som er graderte i sikkerhetslovens forstand. Erfaringsmessig vil dette ofte oppstå i skjæringspunktet mot Kongefamiliens private liv og virke eller i forbindelse med programvirksomheten.
- Særlige forhold knyttet til et innkjøp kan i særskilte tilfeller begrunne avvik fra FOA, f.eks. fare for vesentlige driftsulemper (f.eks. i forbindelse med programvirksomheten) eller forhold av strengt driftsintern karakter, forhold som er et utslag av eller for øvrig har

sammenheng med de særlige hensyn som begrunner at Det kongelige hoff ikke er omfattet av anskaffelsesreglene, se ovenfor. Adgangen til å gjøre avvik på grunn av slike særlige forhold forutsettes å være snever.

- Nødvendighet: Avvik skal kun skje i den utstrekning det er påkrevet for å ivareta det aktuelle hensynet.
- I de tilfeller anskaffelsesreglene inneholder unntaksbestemmelser som er tilstrekkelige til å ivareta hensynet til f.eks. privatliv, skal disse primært benyttes.
- I de tilfeller det vil være tilstrekkelig å begrense beskrivelser i konkurranse-dokumentene, pålegge

tilbyderne/leverandørene taushetsplikt osv. skal dette primært gjøres.

- Det må alltid foretas en konkret vurdering.
- Konkurranse skal i alle tilfeller etterstrebes.

Eventuelle avvik fra anskaffelsesreglene skal alltid begrunnes i anskaffelsesprotokollen og det skal være gitt skriftlig godkjenning fra sjef hoffets stab i samråd med jurist.

Gullbryllup

I 2018 feiret Deres Majesteter Kongen og Dronningen gullbryllup. De hadde vært gift i 50 år.

Den 29. august 1968 giftet Kronprins Harald seg med frøken Sonja Haraldsen. Det hadde gått ni år siden de to møttes. At Kronprinsen ønsket å gifte seg med en kvinne av folket – en kvinne som ikke tilhørte Europas kongehus eller adel – var svært omdiskutert i samtiden. Men 19. mars 1968 kunne forlovelsen endelig kunngjøres, og 29. august sto bryllupet i Oslo domkirke.

50 ÅR SENERE

Femti år senere var en festgudstjeneste i Oslo domkirke hovedelementet i feiringen av gullbryllupet.

Noen minutter før gudstjenesten skulle ta til, dro Kong Harald og Dronning Sonja fra Slottet i åpen bil – i A5, en Lincoln Continental. Det var den samme bilen som tok dem til Slottet på bryllupsdagen, kjørende langs den samme ruten, som i 1968.

FESTGUDSTJENESTE

Etter Kongeparets eget ønske var *takkenemlighet* et gjennomgående tema i gudstjenesten, som både hentet inspirasjon fra vielsen i 1968, og fra tekster og musikk som Kongeparet har blitt glad i underveis i livet. Salmene «Til kjærleik Gud oss skapte» og «Herre Gud ditt dyre navn og ære» ble sunget – slik de også ble på bryllupsdagen.

Både Hennes Kongelige Høyhet Prinsesse Ingrid Alexandra, Prinsesse Märtha Louise og Maud Angelica Behn leste tekster. Artisten Nils Beck fremførte sangen «Thank you» sammen med ballettdanser Silas Henriksen. Den samiske artisten Ronja Larsen sang «Å kunne æ skrive» av Lars Bremnes. Oslo Domkor og sopranene fra Oslo Domkirkes Guttekor ga vakkert tonefølge, i tillegg til å løfte salmesangen fra en fullsatt domkirke.

Om kvelden ble jubileet feiret med en familiemiddag.

KONSERT PÅ OSCARSHALL

Forsvarets stabsmusikkorps ønsket å feire på sin måte, og den 3. september inviterte de til utendørs-konsert på Oscarshall. Konserten var en gave i anledning gullbryllupet – gratis og åpen for alle som ønsket å være til stede sammen med Kongeparet.

Gjennom generasjoner har de militære korpserne dannet musikalsk ramme om seremonier og viktige begivenheter i Kongehusets historie. På Oscarshall ble det gjenhørt med musikk fra en rekke anledninger – ikke minst Kongeparets egen brudevals. Valsen ble komponert av Reidar Thommessen og spilt for første gang under bryllupsmiddagen på Slottet i 1968.

VIL DU VÆRE MED Å FEIRE?

Kongeparet ønsket å dele feiringen med flest mulig. På Kongehusets nettsider og Facebook gikk det derfor ut en oppfordring til alle som ønsket å være til stede under festgudstjenesten i Oslo domkirke om å ta kontakt.

Allerede morgenen etter var det kommet inn 3 500 e-poster. De 200 første fikk invitasjon og tok del i festgudstjenesten sammen med Kongefamilien, statsministeren, representanter for regjeringen, det offisielle Norge og ansatte ved Det kongelige hoff.

Gudstjenesten ble også sendt direkte på tv.

Den kongelige stall

– UTVENDIG OG INNVENDIG RESTAURERING

Stallen ble oppført parallelt med Det kongelige slott og sto ferdig i 1848. Bygningen hadde en T-form med plass til 38 hester – i tillegg til værelser for stallbetjenter og veterinær i andre etasje. Det ble også bygget en vognremisse for oppbevaring av Slottets vogner, et vedskjul, og et skur mot syd med «priveter» – et gammelt begrep for toaletter.

Da Kong Haakon og Dronning Maud kom i 1905 ble Den kongelige stall modernisert og tilpasset nye forhold. Stallbygningen fikk den E-formen den har i dag, med større vognremisse, selekammer og eget ridehus.

I tiden fram mot 2. verdenskrig ble bygningen pusset opp flere ganger. Det måtte gjøres reparasjoner på grunn av sopp, råte og setningsskader – og utbedringer som innlagt telefon, bedre vanntilførsel og sanitæranlegg. Under

krigen ble bygningen utsatt for både branntilløp og eksplosjonsskader som måtte utbedres.

I løpet av 2. verdenskrig sluttet man med hestehold i Den kongelige stall. Da Kongefamilien vendte tilbake etter krigen, fikk biler plass i den gamle stallbygningen. I tillegg til garasje, fungerte stallen som lager for møbler og rekvisitter – og vinteroppbevaring av parkens svaner og planter.

2015 ble starten for en totalrestaurering av stallbygningen, både utvendig og innvendig. Garderobes og toaletter i søndre del ble oppgradert, etterfulgt av sidefløyene, og da Hennes Majestet Dronningen fylte 80 år i 2017, sto også midtstallen ferdig restaurert. Den var tilbakeført til slik den var i 1911 og gitt et helt nytt bruksområde: Dronning Sonja KunstStall åpnet på Dronningens fødselsdag 4. juli.

I 2018 har vognremissen stått for tur. Her har arbeidene med modernisering av vaskehall, garasjeanlegg, dusj og garderobes i nordre del kommet godt i gang, og malingen av fasaden fortsatt. Store synskader på grunn av tunnelarbeider ved Holmenkollbanen ble påvist allerede i 1913, men først nå har det vært anledning til å modernisere infrastruktur og gulv i vognremissen, slik at dekkene blir funksjonelle med riktig fall, god drenering og moderne infrastruktur.

Vognremissens fasade har endret seg gjennom tidene, fra et sammenhengende portoppslag til murverk med enkelt-porter, som sto fram til 2018. Da bar fasaden preg av svakt murverk og slitte porter, ujevne høyder og lite funksjonelle bredder på portene.

I løpet av 2019 vil fasaden igjen framstå i originalt uttrykk og med funksjonelle porter for et mer moderne garasjeanlegg.

Ambassadørene fra Sør-Korea
(til venstre) og Nepal overleverer
sine akkreditiver.

Høytidelig audiens

En ambassadør er et sendebud fra sitt statsoverhode og har fått i oppgave å representere landet. Når en ny ambassadør kommer til Norge, tas han eller hun imot av Hans Majestet Kongen i høytidelig audiens. Ambassadøren kommer for å overlevere sine akkreditiver – brevet som presenterer ambassadøren og oppdraget. Først etter at brevet er avlevert, kan ambassadøren ta fatt på sitt viktige arbeid.

Det er en svært høytidelig anledning.

Ambassadøren blir hentet med en av Hoffets biler. De kjører sakte opp foran Slottet der soldater fra Hans Majestet Kongens Garde står oppstilt. Garden blåser fanfare idet ambassadøren kommer.

Etter å ha skrevet seg inn i besøksprotokollen, blir ambassadøren ført opp trappen til Slottets øvre vestibyle, der hoffsjefen ønsker velkommen. De doble

dørene slås opp, og ambassadøren blir ledsaget inn i Fugleværelset og presentert for medlemmer av Hoffets ledelse og adjutantstab.

Når tiden er inne, går hoffsjefen inn på Kongens kontor og annonserer at ambassadøren har kommet for å avlevere sine akkreditiver. Etter at en fotograf har forevige møtet mellom Kongen og ambassadøren, fortsetter de to samtalen uten andre til stede – med mindre det er behov for en tolk.

Det er tradisjon at Kongeparet inviterer grupper av nye diplomater til en offisiell lunsj på Slottet. Ambassadørene kommer også til såkalt avskjedsaudiens når oppdraget deres er avsluttet.

FRA ALLE VERDENSJØRNER

Kong Harald mottok 41 nye ambassadører i 2018 – fra alle verdenshjørner. De kom fra:

Jamaica, Burkina Faso, Slovenia, Hviterussland, Kambodsja, Den Palestinske Delegasjonen, Sverige, Gambia, Armenia, Sudan, Israel, Finland, Makedonia, Sri Lanka, Storbritannia, Pakistan, Tyskland, India, Tanzania, Mauritius, Etiopia, Guatemala, Nigeria, Nepal, Kypros, Sør-Korea, Ghana, Ecuador, De forente arabiske emirater, Indonesia, Bangladesh, Filippinene, Polen, Italia, New Zealand, USA, Georgia, Sør-Afrika, Vatikanstaten, Guyana og Nicaragua.

Å representere **NORGE I UTLANDET** er en sentral del av Kongefamiliens virke. Den mest omfattende **REISEN I 2018** gikk **TIL KINA**, og dette var deres fjerde besøk til landet.

På reise for Norge

I oktober gjennomførte Deres Majesteter Kongen og Dronningen et ni dager langt statsbesøk til Folkerepublikken Kina. Besøket fant sted i Dunhuang, Beijing og Shanghai, etter invitasjon fra Hans Eksellense President Xi Jinping.

Når Kongeparet reiser på statsbesøk, ledsages de alltid av representanter for regjeringen og en stor delegasjon fra norsk næringsliv, forskning, kultur og forvaltning. Delegasjonen som fulgte Kongen og Dronningen på dette viktige besøket omfattet en rekordstor næringslivsdelegasjon med over 300 representanter for norsk næringsliv.

Etter at den kinesiske menneskerettighetsaktivisten Liu Xiaobo ble tildelt Nobels fredspris i 2010, ble forholdet mellom Norge og Kina vanskelig. Statsbesøket var en tydelig markering av at forholdet nå er reetablert, og åpnet dørene for økt samarbeid. Det betyr økt handel, men også samarbeid innen forskning, utdanning, idrett og kultur.

«Historien har lært oss at handel fremmer endring. Handelsnettverk på-

Kongeparet besøkte solkraftverket utenfor Dunhuang.

virker ikke bare vår økonomi, de påvirker hvordan våre samfunn forholder seg til hverandre og hvordan våre kulturer utvikler seg», sa Kong Harald i Beijing.

VED DEN HIMMELSKE FREDS Plass

En æresgarde fra Folkets frigjøringshær rammet inn seremonien der Kongeparet ble ønsket velkommen av President Xi Jinping og Kinas førstedame, Peng Liyuan. Seremonien fant sted utenfor Folkets store hall på Den himmelske freds plass i Beijing.

Etter den høytidelige seremonien møttes landenes delegasjoner under ledelse av President Xi Jinping og Kong Harald til samtaler og signeringen av tre større avtaler mellom Norge og Kina. De omhandler samarbeid innen forskning og innovasjon, næringsliv og idrett.

Om kvelden var Kongen og Dronningen Presidentparets gjester ved en bankett i Folkets store hall.

Velkomstsereemoni i Beijing. Kongeparet ble ønsket velkommen av Kinas president, Hans Eksellense President Xi Jinping og Kinas førstedame, Peng Liyuan.

GRØNNE LØSNINGER FOR NÆRINGSLIVET

Det ble gjennomført en lang rekke møter med kinesiske kunder, leverandører og samarbeidspartnere – eksisterende og potensielle – i løpet av besøket. Det ble også arrangert to konferanser der Kongeparet var til stede og Kongen inntok talerstolen.

I Beijing åpnet Kong Harald den store kongressen *Pioneering sustainable solutions: Norway-China Business Summit 2018*. I Shanghai var det maritim næring som sto i fokus. På konferansen «Kina og Norge – et hav av muligheter» vektla Kongen det enorme potensialet som ligger i havet for økonomisk vekst og utvikling verden over. Men Kong Harald understreket også behovet for bærekraftig bruk og tiltak mot forsøpling.

Behovet for å utvikle grønne løsninger var et gjennomgangstema på næringslivssamlingene under statsbesøket. Norske selskaper og forskningsmiljø har gode forutsetninger for å ta del i det voksende markedet for bærekraftige varer og grønn teknologi, og mer enn 40

samarbeidsavtaler ble signert i løpet av besøket.

KLIMA

Kongen og Dronningen fikk besøke et av landets største solkraftverk utenfor Dunhuang. Dunhuang ligger omgitt av sanddyner – en oase mellom ørkenene Taklamakan og Gobi. Få steder i Kina har høyere solstråling, og i dag får 200 000 mennesker strømmen sin herfra.

Kina sto alene for godt over halvparten av all nyinstallert solkraft i 2017, og landet inntar en sentral rolle i den globale klimakampen. At Kina med sine mer enn 1,4 milliarder innbyggere lykkes med ambisiøse mål, er helt vesentlig for at verden som helhet skal nå bærekraftsmålene.

KULTUR

For at et sted skal føres opp på UNESCOs liste over verdens kulturarv må det oppfylle ett av seks kriterier. Mogao-grottene utenfor Dunhuang oppfyller alle seks. Grottene rommer en av verdens største samlinger buddhistisk kunst, skapt gjennom 1 000 år fra 300-tallet og ut-

HVA ER ET STATSBesøg?

Ved et statsbesøk avlegger et stats-overhode offisielt besøk hos et annet statsoverhode. Statsbesøk skiller seg fra andre offisielle besøk ved at de inneholder møter mellom stats-overhodene og faste seremonielle elementer, slik som velkomstsereemoni og kransenedleggelse. De rommer også politiske møter, konferanser, profilering av kultur og næringsliv og besøk til sosiale og kulturelle institusjoner.

Statsbesøk bidrar til å styrke kontakten med nærtstående land og knytte tettere kontakt med land som står oss fjernere. Hensikten er å bygge relasjoner og styrke Norges interesser i utlandet. Når Kongen og Dronningen avlegger statsbesøk, ledsages de av utenriksministeren og andre representanter for regjeringen, i tillegg til representanter for norsk næringsliv, forskning og kultur.

Kongeparet reiser på statsbesøk på oppdrag fra regjeringen. Regjeringen fremmer forslag om hvor reisene skal gå, basert på deres vurdering av hva Norge er best tjent med. Beslutningen om hvor statsbesøk og offisielle besøk skal avlegges fattes i Samordningsutvalget, som består av hoffsjeff, regjeringsråd og utenriksråd.

Utenriksminister Ine Eriksen Søreide og næringsminister Torbjørn Røe Isaksen ledsaget Kongeparet under statsbesøket til Kina.

over, og Kongeparet fikk besøke noen av de viktigste.

Slitasjen fra økende turisme er en utfordring. Det er viktig å balansere turismen med vern av de store kulturelle verdiene grottene representerer. Ved Mogao gjøres det et stort arbeid med å digitalisere grottene og gjøre dem tilgjengelig både for kinesisk og internasjonalt publikum, blant annet ved hjelp av bilder, video og virtuell virkelighet over nettet.

Det er økende kinesisk interesse for Edvard Munch. I Beijing var Kongeparet til stede ved lanseringen av bokverket «Edvard Munch. Samlede malerier» på kinesisk. Utgivelsen danner opptakten til en stor Munch-utstilling på Nasjonal-museet i Beijing og Shanghai Museum høsten 2019/2020. Omlag 100 verk fra Munchmuseet i Oslo vil bli vist fram på utstillingene.

I Beijing bød også Kongeparets vennskapsmiddag på kulturutveksling. Det ble et kulturelt og kulinarisk møte med både mat og artister fra begge land. Middagen samlet 300 gjester med betydning for samarbeidet innenfor områder som politikk og samfunnsliv, næringsliv, akademia, sport, kultur og media.

Dronning Sonja ønsket gjestene velkommen. «*We hope you will see, hear, taste and perhaps even feel the ocean this evening. For centuries, the oceans have brought people together. The oceans*

have enabled us to broaden our horizons. The arts also bring people and nations together.» Hun hadde også gleden av å introdusere barytonen Liao Changyong som vant Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse i 1997. I tillegg deltok blant andre de norske artistene Alan Walker og Julie Bergan, og unge kinesiske utøvere av Tai chi og Kung fu.

VINTERSPORT

De olympiske vinterlekene vil finne sted i Kina i 2022. Kinesiske myndigheter satser stort på egne utøvere fram mot mesterskapet, samtidig som de ønsker å spre interessen for vintersport blant kineserne.

Under besøket ble det inngått en samarbeidsavtale mellom Kina og Norge, og Kina vil gjerne lære av norsk vintersport. Samarbeidet ble markert med rulleski og idrettsglede utenfor den kjente OL-arenaen som kalles «Fugleredet».

VELFERD

Også innen samfunnsvitenskap øker samarbeidet framover. Hvert år vil Kinas samfunnsfaglige vitenskapsakademi og Norsk utenrikspolitisk institutt arrangere et norsk-kinesisk symposium som tar for seg tema fra FNs internasjonale bærekraftsmål. Kong Harald åpnet det første, som hadde fokus på velferdsutvikling.

Kinesiske myndigheter har vist stor interesse for det norske velferdssystemet

og mulighetene for å implementere liknende løsninger i Kina.

«Noen tror at gode velferdsordninger bare er en utgift. Men i virkeligheten er de en investering», sa Kong Harald.

Han pekte blant annet på gratis skolegang og gode støtteordninger for studenter – uavhengig av kjønn og familiebakgrunn – som grunnleggende.

«Likestilling mellom kjønnene spiller en nøkkelrolle i velstandsutviklingen», sa Kongen.

IKKE BARE KINA

Kongeparet besøkte ikke bare Kina i 2018. De avla også statsbesøk til Argentina. Kronprinsparet reiser på tilsvarende besøk. Men siden dette ikke er besøk mellom statsoverhoder, er ikke disse å regne som statsbesøk. Formålet med reisene er likevel langt på vei det samme. Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen besøkte Estland, Latvia og Litauen i 2018 i anledning 100-årsjubileet for landenes selvstendighetserklæringer.

Kongeparet besøkte Dunhuangs største barnehage. Det foregår et utstrakt norsk-kinesisk forskningssamarbeid om kvalitet og undervisning i barnehager.

▼ Kongeparet besøkte United World College i Changshu.

STATSBESØK I KONG HARALDS REGJERINGSTID

Kongeparet har gjennomført 48 statsbesøk etter at de ble konge og dronning i 1991, og vært vertskap for nesten like mange besøk til Norge. De første besøkene gikk til de andre nordiske landene og markerte med det de nære relasjonene til våre naboland.

Kongeparet har besøkt Danmark, Sverige, Island, Finland, Tyskland, Storbritannia, Spania, USA, Nederland, Luxembourg, Østerrike, Polen, Tsjekkia, Kina, Sør-Afrika, Russland, Estland, Latvia, Litauen, Frankrike, Romania, Japan, Italia, Vatikanstaten, Canada, Ungarn, Belgia, Brasil, Hellas, Singapore, Vietnam, Sveits, Irland, Portugal, Slovakia, Kroatia, Slovenia, Tyrkia, Myanmar, Australia og Argentina.

Noen land er besøkt to ganger.

Kronprinsparet møtte norske studenter i Latvias hovedstad, Riga.

OFFISIELT BESØK TIL BALTIKUM

Kronprinsparet reiser også på store offisielle besøk til utlandet. Siden dette ikke er besøk mellom statsoverhoder, er ikke disse å regne som statsbesøk. Formålet med reisene er likevel langt på vei det samme: å bygge broer og åpne dører. Deres Kongelige Høyheter Kronprinsen og Kronprinsessen besøkte Estland, Latvia og Litauen i 2018 i anledning 100-årsjubileet for landenes selvstendighetserklæringer. I alle landene deltok en stor norsk næringslivsdelegasjon.

Reisen startet i Latvias hovedstad Riga, der Kronprinsparet blant annet fikk anledning til å ta del i markeringen av FNs internasjonale bokdag. De hadde med seg en bok til Folkets bokhylle i Nasjonalbiblioteket. Alle er invitert til å plassere sin

favorittbok her, og alle delegasjoner som besøker Latvia under 100-årsjubileet gir en bok til det latviske folk på denne måten.

Digitalisering sto sentralt på programmet både i Litauen og Estland. Kronprinsessen åpnet et næringslivsseminar om informasjons- og kommunikasjonsteknologi i Vilnius, der mange fikk muligheten til å dele erfaringer, bli inspirert og knytte nye kontakter. I Tallinn var det Kronprinsens tur til å åpne seminar for næringslivsdelegasjonene.

Det fire dager lange besøket ble avsluttet med en vandring i gamlebyen i Estlands hovedstad, Tallinn. Hovedstedene i alle de tre baltiske landene har plass på UNESCOs verdensarvliste.

Kongelige ordener og medaljer

Den Kongelige Norske St. Olavs Orden

Den Kongelige Norske St. Olavs orden ble innstiftet av Kong Oscar I i 1847 og tildeles som «belønning for utmerkede fortjenester for Norge og menneskeheten». Hans Majestet Kongen er ordenens stormester og de nåværende statuttene ble fastsatt 19. juni 2015.

Kongen oppnevner, etter innstilling fra hoffsjefen, et ordensråd. Ordensrådet gir Hans Majestet råd om tildeling av St. Olavs Orden. Med unntak av kongelige og statsoverhoder tildeles St. Olavs Orden i dag kun nordmenn.

I 2018 har ordensrådet bestått av Eva Hildrum (kansler), Anne Husebekk (visekansler), hoffsjef Gry Mølleskog (skattmester), Jorun Bøe, Gunnar Bovim og Tore Ulstein.

Det har i 2018 vært avholdt to møter i ordensrådet.

Ordenskanselliet ledes av kansellisjef Mette Tverli. Kansellisjefen assisteres av ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen.

TILDELINGER I 2018

STORKORS

President Andrej Kiska, Slovakia

President Mauricio Macri, Argentina

Professor May-Britt Moser, Trondheim

Professor Edvard Ingjald Moser, Trondheim

KOMMANDØR MED STJERNE

Utenriksråd Wegger Chr. Strømmen, Oslo

Høyesterettsjustitiarius Toril Marie Øie, Oslo

KOMMANDØR

Billedkunstner og forfatter Synnøve Persen, Indre Billefjord

Artist Øystein Sunde, Skarnes

Professor Ole Mathias Sejersted, Oslo

Pianist og professor emerita Liv Glaser, Gjøttum

RIDDER 1. KLASSE

Komponist Ketil Hvoslef, Bergen

Professor dr. med Tore Midtvedt, Gjøttum

Professor og overlege Lars Birger Engesæter, Bergen

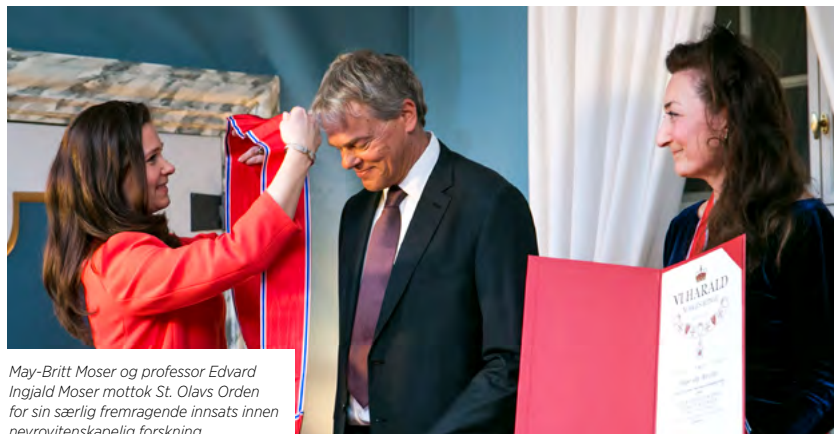
Professor og overlege Leif Ivar Havelin, Nyborg

Organist og komponist Nils Henrik Asheim, Stavanger

Direktør Ottar Grepstad, Volda

Professor emerita Kari Jorun Blakkisrud Hag, Trondheim

Professor emeritus Arnstein Finset, Oslo

May-Britt Moser og professor Edvard Ingjald Moser mottok St. Olavs Orden for sin særlig fremragende innsats innen nevrovitenskapelig forskning.

Den Kongelige Norske Fortjenstorden

Den Kongelige Norske Fortjenstorden ble opprettet ved kongelig resolusjon 14. juni 1985. Ordenens statutter ble samme dag fastlagt av Kong Olav V.

Ordenen kan tildeles utenlandske borgere og norske borgere i utlandet som belønning for utmerkede fortjenester for Norge og menneskeheten. Ordenen kan også tildeles for embetsfortjenester til blant annet diplomatiske tjenestemenn og til Norges honorære konsuler. Hans Majestet Kongen er ordenens stormester. Statuttene ble revidert 19. juni 2015.

Ordensrådet vurderer forslag om dekorering under Fortjenstordenen, og avgir sine råd til Stormesteren. Ordensrådet ledes

av hoffsjef Gry Mølleskog, og har for øvrig bestått av protokollsjefene Merete F. Brattested fram til 28. september og Johan Vibe fra og med 28. september, begge fra Utenriksdepartementet, og rådsmedlem Mette Tverli, kansellisjef for Den Kongelige Norske St. Olavs Orden.

Det er ordenens kanselli som mottar og forbereder saker som framlegges for ordensrådet. Kanselliet består av kansellisjef Sigvald T. Hauge og ordenssekretær Lars Løberg. Kanselliets kontorer er lokalisert i Utenriksdepartementet.

Det har i 2018 vært avholdt tre møter i ordensrådet.

TILDELINGER I 2018

STORKORS

de Macri, Juliana Awada,
Argentinas presidentfrue

Wernhoff, Axel,
Sveriges ambassadør

KOMMANDØR

Dokolo, Hanne,
Honorær generalkonsul i Kinshasa,
Den Demokratiske Republikken
Kongo

Grevstad, Lise Nicoline Kleven,
Norges ambassadør til Romania

Kolberg, Aud,
Norges ambassadør til Danmark

Lindeman, Ole Andreas,
Norges ambassadør til Mali

Moonis, Muhammad,
Honorær generalkonsul, Karachi,
Pakistan

Nergaard, Merethe,
Norges ambassadør til Marokko

Stokke, Øyvind,
Norges ambassadør til
Saudi-Arabia

Syse, Christian Ulrik,
Norges ambassadør til Sverige

Templeton, Joan,
Professor emerita, USA

Tropé, Claes Göran,
Professor, Oslo, Norge

Tveiten, Margit,
Norges ambassadør til Italia

Ølberg, Petter,
Norges ambassadør til Tyskland

RIDDER 1. KLASSE

Accas, Ioannis,
Honorær konsul i Thessaloniki,
Hellas

Allers, Tone Elisabeth Bækkevold,
Norges ambassadør til Jordan

Andersen, Lars,
Norges ambassadør til Sør-Sudan

Arun, Ila,
Skuespiller, India

Aschenbrenner, Max J.,
Honorær konsul i München,
Tyskland

Berg, Harriet Elisabeth,
Norges generalkonsul i New York,
USA

**Butterfield III, Charles Nathaniel
Arthur,**
Honorær konsul på Bermuda

Chetty, Chrystold Archange,
Honorær konsul, Seychellene

Cissé, Fatoumata,
Honorær konsul i Bamako, Mali

Doppelmayr, Michael,
Honorær konsul i Bregenz,
Østerrike

Fisiak, Jacek,
Professor, Polen

Giverin, Rut Krüger,
Norges ambassadør til Mexico

Gunneng, Nils Martin,
Norges ambassadør til Brasil

Iglum, Kristin,
Norges generalkonsul i Shanghai,
Folkerepublikken Kina

Ivanytsjuk, Natalia,
Oversetter, Ukraina

Johannessen, Lasse Bjørn,
Norges ambassadør til Nepal

Kaale, Vegard,
Norges ambassadør til Indonesia

Kawahara, Masataka,
Honorær konsul i Fukuoka, Japan

Kiplesund, Kjell Magne,
lege, Etiopia

Lindblom, Anne Veslemøy,
Honorær konsul i Verona, USA

Nergaard, Anita,
Norges ambassadør til Singapore

Nordrum, Lars,
Norges ambassadør til Iran

Pappou, Maria-Anna Soulounia,
Honorær konsul på Rhodos, Hellas

Paraschaki, Sirmatenia,
Honorær konsul i Chania, Kreta,
Hellas

Peridou, Heidi Ivanhoe Poulsen,
Honorær konsul på Kos, Hellas

Remay, Frédéric Maurice Vincent,
Ambassaderåd, Frankrike

Roset, Gunn Jorid,
Norges ambassadør til Malaysia

Said, Bente,
Honorær konsul på Zanzibar,
Tanzania

Sarantitis, Yiannis,
Honorær konsul i Piraeus, Hellas

Sletbak, Jo,
Norges generalkonsul i San
Francisco, USA

Svedahl, Erik,
Norges generalkonsul i Murmansk,
Russland

Teyssen, Johannes,
Honorær generalkonsul i
Düsseldorf, Tyskland

Tøjner, Poul Erik,
Museumsdirektør, Danmark

Wallace, Patrick F.,
Professor, Irland

Yokohama, Yoshihiro,
Honorær konsul i Sapporo, Japan

Zima, Jan,
Universitetslærer, Oslo, Norge

RIDDER

Salimi, Kamal,
Honorær visekonsul, Marokko

HANS MAJESTET KONGENS MEDALJERÅD

Medaljerådet er Hans Majestet Kongens rådgivende organ i medaljesaker.

Medaljerådet har i 2018 bestått av hoffsjef Gry Mølleskog, kansellisjef Mette Tverli, ordenssekretær Sven Gj. Gjeruldsen, bibliotekar Elin Rognan og sjef for det kongelige sekretariat, Olav Heian-Engdal.

Medaljerådet har hatt tre møter i 2018.

St. Olavsmedaljen

St. Olavsmedaljen ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1939 «til belønning av fortjenster ved utbredelse av kjennskap til Norge og fremme av forbindelsen mellom det utflyttede Norge og hjemlandet».

St. Olavsmedaljen kan tildeles nordmenn og utlendinger.

Medaljen utdeles i sølv med krone.

TILDELINGER I 2018

Peter F. Butler jr, USA

Kenneth Walter Domier, USA

Luca Vitali, Italia

Kongens Fortjenstmedalje

Kongens Fortjenstmedalje ble innstiftet av Kong Haakon VII i 1908.

Kongens Fortjenstmedalje utdeles til belønning for pionerinnsats eller annen innsats av særlig samfunnsgavnlig natur, særlig fortjenstfull ulønnet innsats over lengre tid i samfunnslivet eller særlig fortjenstfullt arbeid gjennom lang tid der innsatsen har ligget betydelig over det normale i kombinasjon med aktivt samfunnsengasjement. Medaljen kan også tildeles for en livsinnsats som kan stå som eksempel for andre.

TILDELINGER I 2018

Arntsen, Bernt Rødøy	Heian-Engdal, Olav Oslo	Jølsgard, Erik Jørgen Skjefstad Trondheim	Moe, Ingebjørg Røn
Brevik, Anita Trondheim	Helgheim, Jarle Skei i Jølster	Jørstad, Tone Skogn	Moen, Torhild Notodden
Brygffjell, Harald Eindride Korgen	Henning, Ranveig Brandsrud Mysen	Kongsbakk, Torill Marie Hansen Rådal	Mæland, Arne Os
Bø, Ingeborg Marthea Solum Rendalen	Holdal, Otto Ingvard Bøstad	Kulø, Odd Ulsteinvik	Nakken, Ivar Leidulf Reed Egersund
Bø, Sigmund Rendalen	Holm, Ola Petter Rena	Kvinge, Steinar Bergen	Nilsen, Gunnar Enok Krokstadelva
Drevdal, Vigdis Årnes	Hovland, Bjørg Luster	Larsen, Berit Helvik Bergen	Olsen, Vivian Zahl Båttstø
Eilertsen, Arne Toralf Lillesand	Hovland, Kåre Gudmund Borgund	Larsen, Dag Son	Onarheim, Knut Johan Bergen
Endsjø, Karin Randi Lanzarote	Hætta, Inga Johansdatter Turi Kautokeino	Leivdal, Nils Tore Batnfjordsøra	Oshaug, Mary-Ann Tolvsrød
Figved, Signe Godeset Stavanger	Hånes, Per Arnfinn Søvik	Lia, Per Erik Lillesand	Pavelich, Kari Standal Nordfjordeid
Fossnes, Torild Ankersdatter Fevik	Ingulstad, Frid Oslo	Liebe, Guttorm Skien	Pavelich, Michael Nordfjordeid
Fosstvedt, Dag Sandane	Jakobsen, Einar Johan Inderøy	Lindberg, Harald Lauritz Oslo	Ramberg, Ivar Birger Oslo
Fredagsvik, Jan Otto Sistranda	Johannesen, Birger Olaf Johan Lurøy	Lyster, Finn Helge Slidre	Refsum, Helge Oslo
Halstensen, Inge Andreas Bekkjarvik	Johannesen, Knut Oslo	Masdalen, Kjell-Olav Åmli	Reitan, Andreas Selbu
Hasle, Jon Andreas Oslo	Jordheim, Sebjørg Marie Hemsedal	Melkeraaen, Helga Stjørdal	Rettedal, Per Sigmund Sandnes

Rosenberg, Brynjulv
Lillesand

Rugaas, Turid Lillegull
Geithus

Ruud, Even
Oslo

Rydsaa, Trond
Hemnesberget

Sando, Harald
Holmestrand

Sando, Kolbjørn Eyvind
Rjukan

Skiri, Vidar
Åndalsnes

Skivenes, Arne
Bergen

Skoglund, Tore
Silsand

Sky, Ole Dagfinn
Belgia

Solberg, Stein Johan
Hagan

Steen, Asbjørn Inge
Førde

Sundheim, Leif
Ås

Sundnes, Paul
Bølandet

Svanholm, Knut Ivar
Trondheim

Søyland, Olaf
Flekkefjord

Thomsen, Åsmund
Fister

Trogstad, Liv
Oslo

Ugland, Sølvi Elisabeth Kleiva
Homborsund

Ulen, Øystein
Sel

Ullestad, Olav
Skulestadmo

Ulsaker, Kasper Henry
Dokka

Vindenes, Hallvard Andreas
Rådal

H. M. Kongens Erindringsmedalje

H.M. Kongens Erindringsmedalje ble innstiftet i 1906 av Kong Haakon VII som belønning til personell som har vist særlig fortjenstfullt virke i H.M. Kongens tjeneste.

Medaljen kan også tildeles utlendinger i forbindelse med statsbesøk og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner som har gjort en særskilt innsats som bør påskjønnnes. Sakene for tildeling av medaljen til utlendinger og personer tjenestegjørende ved Norges utenriksstasjoner behandles og innstilles fra Ordensrådet for Den Kongelige Norske Fortjenstorden.

TILDELINGER I 2018

GULL

Kjell Arne Myrann
 Maisen Bonnevie
 Elin Margareth Rognan
 Liv Bog
 Rune Sandvik Lereng - DKP
 Sirikarn Sunthornpadungsin
 Kin Hung Wong

SØLV

Karl-Tore Slåttnes	Joakim Abelson Buer	Tony André Nesbakken Martinussen
Knut Ivar Pelerud	Maren Kvikshaug	Eskil Einang
Elisabeth Berg Engelsrud	Ingunn Steen	Britt Hege Halvorsen Berg
Christine Henriksen Vetti	Gry Mølleskog	Tor Ivar Johansen - DKP

Kongelige fond og stiftelser

Tradisjonen med kongelige fond og stiftelser til allmennyttige formål har siden Kong Haakon og Dronning Mauds tid vært en viktig del av De kongeliges offisielle virke. Fondene har tradisjonelt vært opprettet i forbindelse med spesielle merkedager i Kongefamilien. Gaver fra det offisielle Norge ved kongelige jubileer blir ofte gitt som bidrag til fondene og deres formål i stedet for personlige gaver til De kongelige. Det er i dag fem kongelige fond og stiftelser som arbeider for ulike allmennyttige formål. Fondene avgir egne regnskaper og er registrert i Stiftelsestilsynet og Brønnøysund-registrene. Alle fondene har investeringsinstrukser vedtatt av styret, og instruksene inneholder krav om etisk forvaltning. Kronprinsparets Fond har plassert kapitalen i KLP. Formuesforvaltning forvalter kapitalen i Kronprinsesse Märthas Minnefond, Prinsesse Märtha Louises Fond og H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend.

Stiftelsene ønsker å utvise åpenhet om sin virksomhet. På bakgrunn av dette har styrene i stiftelsene i 2018 vedtatt nye retningslinjer for mottak av gaver. Dette innebærer at alle økonomiske bidrag til fondene fra næringsliv og større private givere redegjøres for i noter til årsregnskapene, i årsberetningene og gjøres tilgjengelig på nett.

Private givere som gir mindre beløp skal være anonyme i henhold til retningslinjer fra Norges Innsamlingsråd.

KRONPRINSESSE MÄRTHAS MINNEFOND

Kronprinsesse Märthas Minnefond gir økonomisk støtte til sosiale og humanitære tiltak i organisasjoner og foreninger. Fondet ble opprettet 1. april 1929. Etter Kronprinsessens død ble det besluttet å videreføre arbeidet som minnefond. Gjeldende statutter ble fastsatt av Hans Majestet Kongen 8. mars 2007.

Arbeidet med fondet er en del av Prinsesse Astrid, fru Ferners

offisielle oppgaver på vegne av Kongehuset, og Det kongelige hoff bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets styre ledes av Prinsesse Astrid, fru Ferner. Øvrige styremedlemmer er Gry Mølleskog, Sigurd Osberg, Ingelin Killengreen og Egil Vindorum. Daglig leder er Mette Tverli. I 2018 avholdt styret sitt årsmøte 19. mars. Av totalt 316 søknader ble 193 mottakere tildelt til sammen 1 165 000 kroner. Fondets kapital 31. desember 2018 var om lag 22 millioner kroner.

PRINSESSE MÄRTHA LOUISES FOND

Prinsesse Märtha Louises Fond støtter tiltak til hjelp og glede for barn med funksjonshemming. Fondet prioriterer tiltak som kommer barna direkte til gode, og legger vekt på at bidraget skal gå til aktiviteter for barna. Fondet ble opprettet 15. september 1972. Gjeldende statutter ble fastsatt av Hennes Majestet Dronningen 2. mai 2007.

Prinsesse Märtha Louises offisielle virke er i hovedsak knyttet til arbeid for mennesker med funksjonshemming. Oppgaver i tilknytning til fondet er en naturlig del av dette, og Hoffet bistår med administrasjon og forretningsførsel. Hoffets oppgaver er beskrevet i fondets statutter.

Fondets styre ledes av Prinsesse Märtha Louise. Øvrige styremedlemmer er Kristine Ryssdal, Karin Liabø og Ole Jacob Sunde. Fondets rådgivende komite består av Anders Smith og Hanne Ramstad Jensen (oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet i henhold til statuttene) samt Nils Erik Ness (oppnevnt av styret i henhold til statuttene). Daglig leder er Mette Tverli. Styret avholdt i 2018 sitt årsmøte 22. mai og fordelingsmøte 17. september. Fondet mottok 68 søknader i 2018, hvorav 41 mottakere ble tildelt til sammen 475 000 kroner. Fondets kapital 31. desember 2018 var om lag 14,3 millioner kroner.

Artisten Cezinando underholdt under konferansen SIKTs jubileumssamling på Slottet.

Grafikeren Emma Nishimura mottok the Queen Sonja Print Award 2018.

KRONPRINSPARETS FOND

Kronprinsparets Fond ble opprettet av Deres Kongelige Høyheter Kronprins Haakon og Kronprinsesse Mette-Marit i forbindelse med bryllupet 25. august 2001.

Kronprinsparets Fond arbeider for at alle ungdommer i Norge skal kunne delta i samfunnet, enten det er i utdanning, jobb eller på sosiale arenaer. Derfor støtter og samarbeider Fondet med prosjekter som gir ungdom arenaer for mestring, tilhørighet og fellesskap.

Visjon:

Kronprinsparets Fond skal styrke fellesskapet for unge mennesker, slik at alle føler tilhørighet og kan delta.

Fondet ønsker å bidra til å sikre bærekraft i prosjektene og at metodene og innsatsen kommer flere unge til gode. Fondet arbeider tett med prosjektene i det daglige, og næringslivspartnerne bidrar også med verdifull kompetanse og rådgivning.

I 2018 har Fondet støttet og samarbeidet med UngInvest AIB, VIBRO og International Sandwich Brothers. UngInvest AIB er et videregående læringstilbud i Buskerud fylke. VIBRO har fokus på samfunnsproblemer knyttet til unge mennesker og har en

internshipordning for unge med global kompetanse. Sandwich Brothers ansetter gutter med flyktningbakgrunn til å lage og selge god sandwich-is.

Næringslivspartnerne var i 2018 Egmont Fonden, DNB, Skanska, Selvaag og MyCall. Pro bono-partnere var Wiersholm, McKinsey & Company, TRY og Apeland.

Det kongelige hoff bistår fondet med forretningsførsel.

Fondets styre har hatt følgende medlemmer: Kronprinsen og Kronprinsessen, styreleder Odd Christopher Hansen, Johannes Heggland, Camilla Stoltenberg, Susanne Munch Thore, Mawra Mahmood og Ole Edvard Wold-Reitan. Kristin Halvorsen ble utnevnt som ny styreleder i desember og tiltrådte 1. januar 2019.

Sekretariatet holder til i stallbygget på Madserud Gård og hadde i 2018 2,3 årsverk fordelt på seks medarbeidere. Daglig leder er Irene Løken Lystrup. Daglig leder har vært i svangerskapspermisjon fra mai 2018. I denne perioden har Tonje G. Apeland vært fungerende daglig leder.

Fondets kapital 31. desember 2018 var om lag 23,3 millioner kroner.

SIKT

SIKT er en årlig konferanse og ikke-politisk møteplass for unge ledere og talent i alderen 20 til 40 år. Formålet med SIKT-konferansen er å skape en meningsfull møteplass for deltakerne for å diskutere felles utfordringer og muligheter i framtidens Norge på tvers av sektorer. SIKT er initiert av Kronprins Haakon.

Rundt 200 engasjerte unge deltakere fra hele landet – med bakgrunn fra næringslivet, offentlig sektor, organisasjonsliv, kultur, idrett, media og akademisk – bidrar til ulike perspektiv, diskusjoner og nye ideer.

I 2018 ble SIKT arrangert i Stavanger 22. og 23. oktober med *ending* som tema. Sammen med Universitetet i Stavanger, samarbeidspartnere fra næringslivet og internasjonale foredragsholdere ble temaet belyst fra ulike perspektiver.

SIKT ble arrangert for sjettede gang i 2018. Tidligere års temaer har vært *framtidens Norge, nyskaping, ledelse, drivkraft og samspill*. Vertskapsbyene har vært Trondheim, Tromsø, Bergen, Ålesund og Kristiansand. I 2018 var Slottet også vertskap for et arrangement hvor alle deltakere fra de fem første årene ble invitert, og over 500 tidligere SIKT-deltakere var samlet på Slottet i juni.

SIKT inngår i Kronprinsens offisielle virke og er del av hans engasjement for unge i Norge, næringsliv, innovasjon og entreprenørskap. Hoffet bistår derfor med administrasjon og organisering av konferansen, og er i henhold til vedtektene forretningsfører for stiftelsen.

I stiftelsens styre sitter Kronprins Haakon, som er styreleder, Gry Mølleskog og Adam Saga Ikdahl. Daglig leder er Tone Rinden Rygh.

Stiftelsens kapital 31. desember 2018 var om lag 258 000 kroner.

H.M. DRONNING SONJAS KUNSTNERSTIPEND THE QUEEN SONJA PRINT AWARD

H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend – *Queen Sonja Print Award (QSPA)* – ble stiftet 14. januar 2011. Formålet med stiftelsen er å skape interesse og inspirere til utviklingen av grafisk kunst. QSPA mener at kunst og kultur er helt sentralt for utviklingen av mennesker og samfunn, og ønsker å gjøre kunst til en viktig og naturlig del av folks liv.

Hvert annet år deler stiftelsen ut *the Queen Sonja Print Award* som er en internasjonal grafikkpris på 400 000 kroner. Så langt man kjenner til er dette verdens største pris innen grafisk kunst.

Stiftelsen deler også ut *QSPA Inspirational Award, Kjell Nupen Memorial Grant* som går til en ung, skandinavisk kunstner. Mottakerne får tilbud om arbeidsopphold ved grafiske verksteder og utstillinger, både i samarbeid med andre kunstnere knyttet til QSPA og alene. Ønsket er å skape utvikling, aktivitet og engasjement.

I 2018 ble *the Queen Sonja Print Award* tildelt den japansk-canadiske kunstneren Emma Nishimura.

Det ble også etablert en hederspris i 2018. Prisen ærer et livslangt kunstnerskap, og i november ble den anerkjente britiske kunstneren David Hockney tidenes første mottaker av *QSPA Lifetime Achievement Award*.

QSPA inngikk i 2017 et samarbeid med Hurtigruten. QSPA vil kuratere utsmykningen av det nye ekspedisjonsskipet MS Roald Amundsen, verdens første hybridrevne cruiseskip. Med 600 kunstverk av hovedsakelig unge, norske kunstnere vil dette gi mulighet for unge kunstnere til å synes for et bredere publikum.

QSPA samarbeider også med Artica Svalbard. QSPA har stilt en trykkpresse til disposisjon for Artica og bruker sin kompetanse og sitt kontaktnett til å nominere kunstnere til Articas residensprogram. I 2018 nominerte QSPA Fuki Hamada, Karo Akpokiere og Ellen Karin Mæhlum.

I 2018 har det vært avholdt medlemsarrangementer i Dronning Sonja KunstStall og Astrup Fearnley Museet. Medlemmene har også vært invitert til omvisning på Slottet og til utstillingsåpning i Galleri Kunstverket.

Dronningen har støttet opp om kunst og kultur gjennom flere tiår, og hennes innsats i QSPA inngår i hennes offisielle virke. Det kongelige hoff bistår derfor stiftelsen med forretningsførsel og administrasjon. QSPA betaler for deltids prosjektledelse til Hoffet, og for øvrig legger styremedlemmene ned betydelig innsats uten godtgjørelse.

Styret ledes av Dronningen. Øvrige styremedlemmer er Ørnulf Opdahl, Ole Larsen, Gry Mølleskog, Cecilie Malm Brundtland, Magne Furuholmen og Erlend Høyersten. Daglig leder er Mette Tverli.

Det har i løpet av 2018 blitt avholdt årsmøte og fem styremøter.

Stiftelsens kapital 31. desember 2018 var om lag 36,2 millioner kroner.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Hoffsjefen har det øverste ansvaret for helse, miljø og sikkerhet ved Det kongelige hoff. Den enkelte leder er ansvarlig for rapportering og oppfølging i sin enhet. Arbeidet blir koordinert av en egen HMS-koordinator.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) hadde to ordinære møter i 2018. Hovedverneombudet deltar på møtene. I tillegg til hovedverneombud har Hoffet seks verneombud med ansvar for hvert sitt verneområde. De møtes jevnlig og er representert i ulike brukergrupper. Det systematiske HMS-arbeidet omfatter også årlige vernerunder.

HMS-koordinator leder samarbeidet med bedriftshelsetjenesten (BHT) om forebyggende tiltak og oppfølging av sykefravær. En representant for BHT deltar som rådgiver på møter i arbeidsmiljøutvalget.

Det kongelige hoff er tilsluttet avtalen om inkluderende arbeidsliv. Vi arbeider for at seniorer skal kunne stå lenger i

Slottets møbelsnekkere vedlikeholder gamle møbler – og lager nye.

Kvinnene er i flertall ved Det kongelige hoff. Av de 146 medarbeiderne er 56 prosent kvinner. Ledergruppen består av fire kvinner og tre menn, mens kvinneandelen på mellomledernivå er på 58 prosent.

arbeid og for å opprettholde et lavt sykefravær. I 2018 var sykefraværet på 3,74 prosent. Dette omfatter både egenmeldt og legemeldt fravær. Det har ikke forekommet ulykker eller skader som kvalifiserer for rapportering til Arbeidstilsynet i 2018.

Hoffet tilbyr trening i arbeidstiden, trimrom og bedriftsmedlemskap på treningssentre. I tillegg legges det til rette for fri i forbindelse med arrangement i regi av Slottets ski- og skøyteklubb.

LIKESTILLING OG INKLUDERING

Kvinnene er i flertall ved Det kongelige hoff. Av de 146 medarbeiderne er 56 prosent kvinner. Ledergruppen består av fire kvinner og tre menn, mens kvinneandelen på mellomledernivå er på 58

prosent. 16 prosent av de fast ansatte arbeider turnus. Av disse er 83 prosent menn.

I 2018 var det elleve deltidsstillinger ved Det kongelige hoff. Åtte var besatt av kvinner og tre av menn. Det ble ansatt fire nye medarbeidere: to kvinner og to menn.

Vi ønsker at Hoffet skal gjenspeile det etniske mangfoldet i Norge og arbeider for å øke bredden i organisasjonen. Derfor oppfordrer vi spesielt kandidater med minoritetsbakgrunn til å søke ledige stillinger.

Som IA-virksomhet legger vi til rette for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne så langt det er mulig.

Det grønne slottet

Det kongelige hoff tar miljøarbeidet på stort alvor, og ferdigstilte en egen miljøstrategi i 2016. En miljøgruppe, ledet av Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit, er opprettet for å involvere organisasjonen i miljøarbeidet, og bidra til å skape en kultur ved Hoffet der miljøarbeidet ikke oppleves som et prosjekt på siden av driften, men som en naturlig måte å arbeide på.

«Det grønne slottet» er visjonen for dette arbeidet.

MILJØBYGG

I 2018 har Hoffet samarbeidet med Statsbygg og FutureBuilt om planlegging av et nytt logistikkbygg som skal oppføres i Stallgården i Slottsparken. Bygget skal ivareta funksjoner som avfallshåndtering, post- og varemottak.

Et nybygg på Slottets grunn må oppfylle høye miljøstandarder, og det er utarbeidet en detaljert miljøoppfølgingsplan. Alle aspekter ved bygget er gjennomgått for å finne de mest hensiktsmessige og miljømessige beste løsningene på alt fra valg av materialer, utforming og plassering – til transport, organisering og drift i det ferdigstilte bygget. Særlig viktig har det vært å finne en mest mulig miljøvennlig betong.

AVFALL

I den vanlige driften er det fortsatt stort fokus på avfalls-sortering. I den forbindelse har Hoffets miljøgruppe vært på ekskursjon til Haraldrud gjenbruksstasjon for å se på anlegget og lære mer om kildesortering i Oslo.

ENERGI

Slottet er et energikrevende bygg. Styringssystemer for natt- og helgesenking av temperaturer er i drift. Statsbygg har også etablert et prøveprosjekt med to felt med solceller på taket av Slottet. De skal stå fram til sommeren 2019, slik at vi får et helt år med data om mulighetene for solfangst på slottstaket. Deretter vil det bli vurdert om anlegget skal utvides.

Slottets strømforbruk er 140,3 kWh pr kvadratmeter. Det vil si at vi ligger under gjennomsnittet for Statsbygg sine eiendommer.

Prinsessen avduket
skulpturen «Jordas hånd» i
Prinsesse Ingrid Alexandras
Skulpturpark.

Årsregnskap

KOMMENTAR TIL ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet for Den kongelige civilliste er gjort opp med et resultat som viser et overskudd på kroner 98 524 551. Hoveddelen av overskuddet er knyttet til det pågående sikkerhetsprosjektet ved de kongelige eiendommene. Prosjektet har en egen bevilgning (post 51) og regnskapet viser et overskudd på kroner 82 774 074. Overskuddet samt tidligere avsetninger i prosjektet er i sin helhet forpliktet til leveranser i 2019. Overskuddet skyldes noe forsinket oppstart av enkelte delprosjekter.

For den ordinære bevilgningen (post 50) viser regnskapet et overskudd på kroner 15 752 477. Overskuddet skyldes i hovedsak midlertidig ubesatte stillinger og forskyvning av prosjekter på grunn av kapasitetsbegrensninger. Overskuddet er avsatt til gjennomføring av rehabiliteringsprosjekter og øvrige aktiviteter. Som følge av dette planlegges det i 2019 med høyere vedlikeholdsaktivitet enn normalt. Regnskapet viser at store deler av den ordinære bevilgningen benyttes til å vedlikeholde og ut-

vikle Slottet og øvrige statelige kongelige eiendommer og de kulturelle og historiske verdier som befinner seg der.

Årsregnskapet for Åpent Slott viser et underskudd på kroner 412 760. Underskuddet er belastet egenkapitalen.

De framlagte regnskaper, med tilhørende noter, gir etter min oppfatning et tilfredsstillende uttrykk for resultatet i 2018 og den økonomiske stillingen ved årsskiftet. Likviditetssituasjonen på balansedagen anses tilfredsstillende fordi det er tilstrekkelig innestående på bankkonto. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelsen av årsregnskapene. Det er ikke inntruffet forhold etter regnskapsårets utgang som det ikke er tatt hensyn til i årsoppgjøret. Årsregnskapene er avlagt i tråd med reglene i regnskapsloven og økonomireglementet for Det kongelige hoff.

Det kongelige slott, 18. mars 2019

Gry Mølleskog
Hoffsjef

ÅRSREGNSKAP FOR DEN KONGELIGE CIVILLISTE

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2018	2017
INNETEKTER			
Overføring post 50/51	2	335 852 000	226 525 000
Andre overføringer	2	140 000	
Refusjonsinntekter og andre inntekter	3	3 300 888	6 843 988
SUM		339 292 888	233 368 988
KOSTNADER			
Lønnskostnader	4	132 278 259	133 846 592
Anskaffelser og rehabilitering/utvikling	5	5 146 371	6 646 752
Driftskostnader	6	47 559 179	46 756 779
Prosjekter	8	57 292 877	56 583 298
Sum		242 276 686	243 833 421
Driftsresultat		97 016 202	-10 464 434
Finansinntekter	7	1 508 349	585 377
ÅRSRESULTAT	1	98 524 551	-9 879 056
OVERFØRINGER			
Overført til/fra prosjektavsetninger	8/9	82 772 074	-6 726 705
Overført til/fra andre avsetninger	8/9	15 861 943	-2 537 342
Overført fra/til avsetning Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	-109 466	-615 010
SUM		98 524 551	-9 879 056

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2018	2017
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Fordringer		1 766 117	1 021 178
Forskuttede kostnader		1 233 848	1 069 491
SUM		2 999 965	2 090 669
Bankinnskudd			
Kassebeholdning		37 987	39 591
Bankinnskudd drift		155 776 586	53 452 840
Bankinnskudd Kronprinsparets driftsregnskap		0	5 217 261
Bankinnskudd skattetrekk		4 924 845	4 827 589
SUM		160 739 418	63 537 281
SUM OMLØPSMIDLER		163 739 383	65 627 950
SUM EIENDELER		163 739 383	65 627 950
AVSETNINGER OG KORTSIKTIG GJELD			
Avsetninger			
Avsetning til post 51-prosjekter under utførelse	8/9	105 814 297	23 042 224
Avsetning til post 50-prosjekter	8/9	21 662 373	5 800 430
Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap	8/9	4 461 804	4 571 270
SUM		131 938 475	33 413 923
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		12 325 292	12 585 680
Skyldige offentlige avgifter		9 100 217	9 035 668
Avregning pensjonsforpliktelser		-537 703	-616 809
Skyldige feriepenger		10 913 104	11 209 488
SUM		31 800 909	32 214 026
SUM AVSETNINGER OG KORTSIKTIG GJELD		163 739 383	65 627 950

Oslo, 18. mars 2019

Gry Mølleskog
Hoffsjef

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET FOR DEN KONGELIGE CIVILLISTE

NOTE 1 | REGNSKAPSPRINSIPPER

Det kongelige hoff omfatter både Den kongelige civilliste (post 50/51) og underenheten Åpent Slott, men vi har valgt å regnskapføre enhetene separat. Begrunnelsen for separate regnskap er at Åpent Slott er merverdiavgiftsregistrert virksomhet og utenfor det som dekkes av overføring post 50/51.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, er i tillegg benyttet som grunnlag for utarbeidelse av regnskapet og noter. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Inntekter: Overføring/bevilgning post 50: Midler bevilget over post 50 skal dekke kostnadene for Kongehusets offisielle oppgaver, drifts- og lønnskostnader for Det kongelige hoff, samt forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av de statlige eiendommer med tilhørende parker i Oslo, som er stilt til H. M. Kongens disposisjon.

Overføring/bevilgning post 51: «Særskilte prosjekt ved Det kongelige hoff». Midler bevilget over post 51 er øremerket prosjekter med så stor kostnadsramme at ordinær bevilgning ikke kan finansiere dem.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld: Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som forfaller til betaling senere enn ett år er klassifisert som anleggsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Anleggsmidler: Det kongelige hoffs innkjøp av varige driftsmidler som IKT-utstyr, kontormaskiner, inventar, biler samt rehabilitering av statlig eiendomsmasse kostnadsføres i

resultatregnskapet. Anskaffelser anses forbrukt i regnskapsåret fordi de har kort økonomisk levetid eller gjelder Statens eiendommer. Se spesifikasjoner i note 5 om kostnadsførte anskaffelser og rehabilitering, samt i note 8 for tilsvarende kostnader i prosjekter.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Bankinnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens Pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer. Avregning pensjonsforpliktelser gjelder differanse mellom beregnet og innbetalt premie til Statens Pensjonskasse pr. 31/12.

Årsresultat og avsetninger: I økonomireglementet fremkommer at Det kongelige hoff beholder disposisjonsretten til utbetalte midler dersom årsregnskapet viser et positivt resultat, og alternativt har ansvaret for å dekke et eventuelt negativt årsresultat. I årsregnskapet kan det foretas avsetninger til fremtidig bruk. Årsresultatet for 2018 er tilført prosjekter under utførelse post 51 med kr 82 772 074, tilført prosjekter/driftsreserve post 50, med kr 15 861 943 og er belastet med kr 109 466 av avsetninger for Kronprinsparets offisielle virksomhet. Se spesifikasjoner i note 8 og 9.

NOTE 2 OVERFØRING POST 50/51 OG ANDRE OVERFØRINGER	2018	2017
Bevilgning: St.prp. nr. 1, 2017-2018, KMD, programområde 00 kap.1, post 50	196 452 000	194 684 000
Bevilgning: St.prp. nr. 1, 2017-2018, KMD, programområde 00 kap.1, post 51	139 400 000	31 841 000
Sum	335 852 000	226 525 000

NOTE 3 REFUSJONSINNTEKTER OG ANDRE INNTEKTER	2018	2017
Diverse refusjonsinntekter	3 300 888	1 843 988
Andre inntekter	140 000	5 000 000
Sum	3 440 888	6 843 988

Refusjonsinntekter er lønnsrefusjon for arbeid for Sikkerhetsprosjektet, H.M. Dronning Sonjas Kunstnerstipend, H.M. Dronning Sonjas private kunstvirksomhet, Kongeparets apanasjeregnskap, Åpent Slott og Skaugum Gård.

Andre inntekter er Stortingets gave til Kongeparet i anledning Gullbryllupet. Andre inntekter i 2017 er Sparebankstiftelsens, Anders Jahres stiftelse og Bergesenstiftelsens gave til innredning av Dronning Sonja KunstStall og bokprosjekt i samme anledning.

NOTE 4 LØNNSKOSTNADER	2018	2017
Lønn og feriepenger	100 873 092	103 967 035
Pensjonskostnader	10 292 889	9 477 728
Arbeidsgiveravgift	15 916 805	16 002 364
Andre personalkostnader	5 195 473	4 399 465
Sum	132 278 259	133 846 592

Lønn til hoffsjeff Gry Mølleskog er utgiftsført med kr 1 622 165 og annen godtgjørelse med kr 175 116, herav er kr 165 000 innberettet som fordel fri bolig. Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for hoffsjeffen er utgiftsført med kr 156 304. Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens Pensjonskasse.

For toppledergruppen gjelder følgende:

Lønn til sjef Det kongelige sekretariat Dag Olav Heian-Engdal er utgiftsført med kr 1 194 323 og annen godtgjørelse med kr 15 862.
 Lønn til sjef hoffets stab Tone Rinden Rygh er utgiftsført med kr 1 188 637 og annen godtgjørelse med kr 9 295.
 Lønn til konst. kommunikasjonssjef Ole Edvard Wold-Reitan er utgiftsført med kr 580 917 og annen godtgjørelse med kr 3 755 for perioden 1/1-30/6.
 Lønn til ny kommunikasjonssjef Guri Ofstad Varpe er utgiftsført med kr 628 955 og annen godtgjørelse med kr 3 607 for perioden 1/6-31/12.
 Lønn til sjef Det kongelige hushold Lars Christian Krog er utgiftsført med kr 1 204 047 og annen godtgjørelse med kr 12 686.
 Lønn til slottsforvalter Ragnar Osnes er utgiftsført med kr 1 096 208 og annen godtgjørelse med kr 9 454 for perioden 1/1-31/7.
 Lønn til konst. slottsforvalter Heide Tjøm er utgiftsført med kr 867 829 og annen godtgjørelse med kr 3 786 for perioden 1/5-31/12.
 Lønn til sjef sikkerhet Lars Ivar Frøystad er utgiftsført med kr 1 185 526 og annen godtgjørelse med kr 7 348.
 Det kongelige hoffs andel av pensjonspremie for toppledergruppen er utgiftsført med kr 964 907.
 Beløpet er ordinær premiebetaling til Statens Pensjonskasse.

Gjennomsnittlig antall ansatte er 158.

NOTE 5 ANSKAFFELSER OG REHABILITERING/UTVIKLING – TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF	2018	2017
Anskaffelser kjøretøy og maskiner	749 993	753 694
Anskaffelser IKT-utstyr	1 364 228	1 615 360
Anskaffelser inventar og verktøy	1 463 764	1 585 985
Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	1 568 386	2 714 462
Sum	5 146 371	6 669 501

Oppstillingen over inkluderer anskaffelser for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 5 ANSKAFFELSER - KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET		
Anskaffelser biler	620 700	619 346
Anskaffelser IKT-utstyr	19 348	24 192
Anskaffelser offisielt utstyr	31 538	1 805
Sum	671 586	645 343

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER – TOTALT FOR DET KONGELIGE HOFF	2018	2017
Arrangementer og offisielle kostnader, inkl. reiser, ekskl. forpleining	3 523 724	3 475 476
Forpleining (i tilknytning til arrangementer, kantinedrift etc.)	2 437 627	2 296 172
Reisekostnader for Det kongelige hoff	2 631 123	2 516 645
Drift og vedlikehold av bilparken	1 578 966	1 345 531
Renhold og annen husholdsdrift	1 261 175	1 259 086
Park- og gartneridrift samt vedlikehold av parker og gartneri	2 550 661	2 381 721
Elektrisitet og fjernvarme	4 043 533	3 724 701
Offentlige avgifter	1 666 069	1 708 666

Reparasjoner og vedlikehold av bygninger	4 212 946	3 672 009
Driftskostnader tekniske anlegg, alarmer mv. Service-, leasing-, leie- og lisensavtaler vedr. kjøretøy, kontormaskiner, edb, tv etc.	13 693 755	12 463 026
Informasjonskostnader	554 684	559 743
Telefon, mobiltelefon, porto	2 112 917	1 969 590
Kontorrekvisita, trykking/kopiering, film/fotografering, aviser/trykksaker/bøker	1 241 517	1 315 590
Honorarer	1 584 177	963 090
Konsulenttjenester	1 421 869	4 104 867
Forsikringer	1 794 089	1 646 460
Diverse kostnader	1 078 228	1 118 346
Kongepokaler	156 663	89 868
St. Olavs Orden og andre ordener/medaljer	15 456	146 191
Sum	47 559 179	46 756 779

I diverse kostnader inngår kr 443 750 som driftsstøtte for kjøp av gartnertjenester på private eiendommer og kr 500 000 som arrangementsstøtte til SIKT 2017.

Honorar til revisor er utgiftsført med kr 209 783 for ordinær revisjon.

I kostnadene til forsikring inngår også forsikring av KS Norge og Kongelige private eiendommer og eiendeler, bortsett fra Kongeparets fritidseiendom Mågerø og Kronprinsparets fritidseiendommer Uvdal/Flatholmen. Skaugum Gård (enkeltpersonforetaket) inngår ikke. Oppstillingen over inkluderer driftskostnader for Kronprinsparets offisielle virksomhet, som er videre spesifisert nedenfor.

NOTE 6 DRIFTSKOSTNADER - KRONPRINSPARETS OFFISIELLE VIRKSOMHET	2018	2017
Arrangementer og offisielle kostnader*	1 745 073	2 246 605
Bilhold	282 455	264 584
Kontor- og kommunikasjonskostnader mm.	292 271	301 395
Honorarer og eksterne tjenester**	903 731	904 340
Forsikring	213 350	249 197
Sum	3 436 880	3 966 121

*) Inkluderer kr 500 000 i arrangementsstøtte til SIKT 2017

**) Inneholder bl.a. honorarer til leverandører av tjenester i tilknytning til Kronprinsparets offisielle virke, herunder også søm av offisielle antrekk og reisekostnader når de følger Kronprinsparet på reise.

NOTE 7 FINANSINTEKTER	2018	2017
Renteinntekter	1 538 308	618 620
Bankkostnader	-29 959	-33 242
Sum	1 508 349	690 670

NOTE 8 | PROSJEKTER**2018****2017**

Innenfor ordinære driftsrammer gjennomføres såkalte rammeprosjekter. Dette er ulike tiltak av prosjektmessig karakter som kan være knyttet til alle sider ved Det kongelige hoffs virksomhet, som bygninger, utearealer, teknologi, organisasjon, personal, arrangementer osv.

RAMMEPROSJEKTER – GJENNOMFØRT INNENFOR POST 50-BEVILGNING

Anskaffelse inventar	176 063	1 172 394
Rehabilitering/utvikling bygninger	488 888	9 844 542
Service, reparasjon og tekniske kostnader		1 556 024
Arrangementer		4 346 330
Konsulenttjenester		1 096 302
Sum	664 951	18 015 593

SÆRSKILTE PROSJEKTER – BEVILGET OVER POST 51

Rehabilitering/utvikling uteområder/bygninger/inventar	32 161 018	19 212 226
Service, reparasjoner og tekniske kostnader mv.	766 050	374 974
Konsulenttjenester	23 700 859	18 980 506
Sum	56 627 926	38 567 705

Sum resultatførte prosjektkostnader**57 292 877****56 583 298****Nærmere om særskilte prosjekter - bevilget over post 51**

Inngående balanse, avsetning til særskilte prosjekter	23 042 224	29 768 928
Årets bevilgning over post 51	139 400 000	31 841 000
Sum til disposisjon særskilte prosjekter	162 442 224	61 609 928
Resultatførte prosjektkostnader	56 627 926	38 567 705
Sum prosjektmidler til overføring neste år	105 814 297	23 042 224

NOTE 9 | AVSETNINGER**2018****2017****Avsetning til særskilte prosjekter under utførelse (post 51-prosjekter)**

Inngående balanse	23 042 224	29 768 928
Overført ved resultatdisponering	82 772 074	-6 726 705
Sum	105 814 297	23 042 224

ANDRE AVSETNINGER**Avsetning til rammeprosjekter/driftsreserve post 50**

Inngående balanse	5 800 430	8 337 772
Overført ved resultatdisponering	15 861 943	-2 537 342
Sum	21 662 373	5 800 430

ANDRE AVSETNINGER**Avsetning overført fra Kronprinsparets driftsregnskap**

Inngående balanse	4 571 270	5 186 280
Overført ved resultatdisponering	-109 466	-615 010
Sum	4 461 804	4 571 270

Sum avsetninger**131 938 475****33 413 923**

ÅRSREGNSKAP FOR ÅPENT SLOTT

RESULTATREGNSKAP	NOTE	2018	2017
INNTEKTER			
Salgsinntekter		1 711 634	1 928 824
Billettinntekter		6 951 031	7 249 033
Sum	2	8 662 666	9 177 856
KOSTNADER			
Varekjøp		1 564 472	1 009 027
Beholdningsendring varelager		-563 102	-144 694
Lønnskostnader	3	2 810 536	2 325 640
Driftskostnader	4	5 221 727	3 571 291
Sum		9 033 634	6 761 264
Driftsresultat		-370 968	2 416 592
Finanskostnader		-41 792	-26 560
Årsresultat		-412 760	2 390 033
OVERFØRINGER			
Overført fra/til egenkapital		-412 760	2 390 033
Sum		-412 760	2 390 033

BALANSE PR. 31. DESEMBER	NOTE	2018	2017
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Varebeholdning	5	1 225 839	662 925
Bankinnskudd drift		2 470 661	3 041 948
Kasse		313	313
Sum		3 696 813	3 705 186
Sum eiendeler		3 696 813	3 705 186
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Egenkapital pr. 1/1		3 382 258	992 225
Overført fra resultatdisponering		-412 760	2 390 033
Sum		2 969 498	3 382 258
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		453 125	337 696
Avregning merverdiavgift		44 649	-14 767
Interimskonto		229 541	
Sum		727 315	322 929
Sum egenkapital og gjeld		3 696 813	3 705 186

Oslo, 18. mars 2019

Gry Mølleskog
Hoffsjef

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET FOR ÅPENT SLOTT

NOTE 1 | REGNSKAPSPRINSIPPER

Åpent Slott er formelt organisert som en underenhet av Det kongelige hoff, men vi har valgt å regnskapsføre Åpent Slott separat. Se også note 1 for Den kongelige civilliste.

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. I tillegg er Økonomireglementet for Det kongelige hoff, som ble fastsatt ved H.K.H. Kronprinsregentens resolusjon 5.7.02, gjeldende fra 1.1.02, benyttet som grunnlag for utarbeidelse av regnskapet og noter. Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld: Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Periodiseringsregler: Regnskapet bygger på det grunnleggende prinsippet om sammenstilling. Alle kostnader belastes

etter hvert som de påløper. Ved årsslutt foretas avsetning for påløpte kostnader basert på den kunnskap man har ved avslutning av regnskapet.

Varebeholdning: Varelageret er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer: Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Baninnskudd, kontanter: Bankinnskudd, kontanter og lignende inkluderer kontanter og bankinnskudd med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjoner: Pensjonsforpliktelser balanseføres ikke. Pensjonskostnader er innbetalinger til Statens Pensjonskasse, der alle ansatte som tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende regler for medlemskap, er medlemmer. Avregning pensjonsforpliktelser gjelder differanse mellom beregnet og innbetalt premie til Statens Pensjonskasse pr. 31/12.

NOTE 2 INNTEKTER	2018	2017
Salgsinntekter er salg av souvenirer, bøker etc.	1 711 634	1 928 824
Billettinntekter gjelder for omvisninger og konserter på Slottet og Oscarshall	6 951 031	7 249 033
Sum	8 662 666	9 177 856

NOTE 3 LØNNSKOSTNADER		
Lønn og feriepenger	2 238 606	1 867 493
Arbeidsgiveravgift	348 892	288 436
Pensjonskostnader	223 038	166 899
Andre personalkostnader		2 812
Sum	2 810 536	2 325 640

Til sammen har 29 sesongansatte utført 5 årsverk i løpet av 2018. Helårsansatte (2,8 årsverk) ble overført Det kongelige hoff/Den kongelige civilliste fra 1/1-13. Anslagsvis 1,5 av disse årsverkene er knyttet til omvisningssesongen/museumsdriften.

NOTE 4 DRIFTSKOSTNADER		
Rekvisita	245 877	33 147
Andre driftskostnader	4 189 525	2 882 742
Honorarer	15 912	7 806
Renhold	770 413	647 596
Sum	5 221 727	3 571 291

Honorar til revisor er utgiftsført med kr 15 912 for ordinær revisjon.

NOTE 5 VAREBEHOLDNING		
Varebeholdningen består av bøker og souvenirer for videresalg	1 225 839	662 925

KPMG AS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til hoffsjefen

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapene

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskap for:

• Den Kongelige Civiliste	overskudd på kr 98 524 551
• Åpent Slott	underskudd på kr 412 760

Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av Den Kongelige Civiliste og Åpent Slotts finansielle stilling per 31. desember 2018, og av disses resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler, god regnskapsskikk i Norge og økonomireglementet for det Kongelige Hoff.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Hoffsjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapene og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Hoffsjefens ansvar for årsregnskapene

Hoffsjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov, forskrifter og økonomireglementet for det Kongelige Hoff, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Hoffsjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapene må hoffsjefen ta standpunkt til regnskapsenhetenes evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapene så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skien	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knavik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansund	Stavanger	Ålesund

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens organisasjonens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av hoffsjefen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av hoffsjefens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapene, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens organisasjonens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapene, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapene og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen organisasjonen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapene som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapene og forutsetningene om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapene og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at hoffsjefen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsenhetenes regnskapsopplysninger i samsvar med lov, god bokføringsskikk i Norge og økonomireglementet for Det Kongelige Hoff.

Oslo, 18. mars 2019
KPMG AS

Ole Christian Fongaard
Statsautorisert revisor

Ord og uttrykk

En del yrkestitler, ord og uttrykk som brukes ved Det kongelige hoff har vært brukt i generasjoner, og finnes også i denne årsrapporten. Denne ordlisten forklarer disse tradisjonsrike betegnelse.

ADJUTANT/ADJUTANTSTAB

Hans Majestet Kongens adjutantstab er underlagt Forsvarssjefen, men fungerer i praksis som en avdeling ved Hoffet. Ordet adjutant stammer fra latin og betyr «å hjelpe til». Kongen har tre adjutanter og tre overadjutanter, mens Hans Kongelige Høyhet Kronprinsen har tre adjutanter. Disse kommer fra forsvarsgrenene Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret.

APANASJE

Apanasjen er den årlige ytelsen fra Stortinget til Kongeparet og Kronprinsparet til deres private utgifter.

ATTACHÉ

Ordet er opprinnelig fransk og betyr «knyttet til». Ved statsbesøk er én eller flere nordmenn som har tilknytning til gjestene og deres land attachéert de utenlandske gjestene. Det vil si at de skal stå til rådighet hele tiden, være orientert og parat til å besvare alle spørsmål.

AUDIENS

Ordet stammer fra det latinske ordet «å høre» og betyr «mulighet til å bli hørt». De kongelige mottar hvert år mange mennesker som kommer for å takke eller redegjøre for en sak eller organisasjon.

CIVILLISTEN

Den kongelige civilliste er Stortingets bevilgninger til drift og investeringer og lønn til samtlige ansatte ved Det kongelige hoff. Ordet civilliste er opprinnelig engelsk. I 1689 bevilget Parlamentet Kongen et fast årlig tilskudd, mot at han utover hoffets utgifter også betalte lønnsutgiftene til en rekke sivile embetsmenn som var oppført på den såkalte «The Civil List».

ETIKETTE

Takt og tone, og kjennskap til mer eller mindre uskrevne regler, kalles etikette. Det er også tradisjon, sunn fornuft samt respekt for alder og plassering i samfunnet. Etikette kan også bety hvordan man tiltaler kongelige og andre viktige gjester, hvordan rekkefølgen er hvis man skal holde en tale der kongelige, statsråder,

ambassadører, fylkesmann etc. er til stede.

Etikette har også med rang og regler for bordplassering å gjøre.

FDVU

Hoffet legger standarden i NS 3454 til grunn som definisjon på FDVU (forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling).

FORETREDER

Å foretrede betyr å bli mottatt av en person av høy rang. Se også audiens.

HOFF

Hoffet var betegnelsen på en konge eller fyrstes bolig, husholdning og nærstående rådgivere. I dag er Det kongelige hoff organisasjonen som bistår Kongeparet og Kronprinsparet i utøvelsen av deres offisielle virke og private gjøremål. Hoffet forvalter også de kongelige eiendommer.

HOFFDAME

Funksjonen hoffdame oppsto ved de europeiske hoffene på 1700-tallet, som selskapsdamer for dronninger og prinsesser. Senere utviklet stillingen seg til å ledsage og bistå dronninger og prinsesser ved offisielle anledninger. En del av arbeidet besto også av planlegging og tilrettelegging. I dag er det bare Prinsesse Astrid, fru Ferner som har hoffdame.

HOFFSJEF

Hoffsjefen er øverste leder for Det kongelige hoff.

HØYTIDELIG AUDIENS

Kongen mottar nye ambassadører som skal representere sitt land i Norge i høytidelig audiens. Den nye ambassadøren blir hentet i en av Hoffets biler og kjørt til Slottet. Garden paraderer, og Kongen tar imot i gallauniform. Når ambassadøren har levert sitt introduksjonsbrev (sine akkreditiver) til Kongen, kan vedkommende begynne å fungere som ambassadør i Norge.

KONGEHUSET OG KONGEFAMILIEN

Det kongelige hus inkluderer den til enhver tid sittende monark med ektefelle og nærmeste arveberettigede i generasjonene etter med

ektefeller. Den kongelige familie omfatter i tillegg monarkens øvrige familie.

MEDALJEMOTTAKELSE

Hvert år holder Kongen mottakelser på Slottet for mottakere av Kongens fortjenstmedalje. Hver medaljemottaker kan ha med seg en ledsager på mottakelsen.

ORDENER OG MEDALJER

Ordensvesen finner man i de fleste av verdens nasjoner. Gjennom utdelingen av ordener kan et statsoverhode belønne landsmenn og utlendinger for innsats til samfunnets beste.

For å komplettene ordensvesenet har man i mange år delt ut medaljer. I motsetning til ordenene, som ofte har en korsform, er medaljene runde. I tillegg til fortjenstmedaljer har det siden 1818 vært tradisjon at de norske kongene har innstiftet minnemedaljer ved særskilte merkedager i Kongehuset.

PROTOKOLL

Samlebetegnelse for høytidelige former og seremoniell i forbindelse med et statsoverhode og utenrikstjenesten. Protokoll stammer opprinnelig fra gresk. Se også etikette.

RANG

Rang kan knyttes til bestemte stillinger i samfunnet og/eller bestemte samfunnsgrupper. Bordplasseringen ved offisielle middager på Slottet skjer etter rang

STATSBESØK

Offisielt besøk av et statsoverhode hos et annet statsoverhode, kalles statsbesøk. Ved statsbesøk til Norge blir det gjestende landets statsoverhode tatt imot av Kongeparet ved en høytidelig seremoni på Slottsplassen.

SLOTTSFORVALTER

Ansvar for den bygningsmessige driften og vedlikeholdet på Slottet ligger hos slottsforvalteren.

Bildekrediteringer:

Heiko Junge, NTB scanpix, forside, side 15, 32, 51, 52, 53, 54, 55 | Sven Gj. Gjeruldsen, Det kongelige hoff, side 3, 5, 13, 14, 19, 22 (topp), 25, 29, 33 (bunn), 36, 37, 67, 68, 72 | Håkon Mosvold Larsen, NTB scanpix, side 6 | Liv Anette Luane, Det kongelige hoff, side 8, 10, 33 (topp), 39 | Julia M. Naglestad, Det kongelige hoff, side 11 | Liv Osmundsen, Det kongelige hoff, side 12, 16/17, 42 | Øivind Möller Bakken, Det kongelige hoff, side 12/13, 20, 21, 22 (bunn), 44, 50, 70, 71, 88 | Jan Haug, Det kongelige hoff, side 22 (venstre), 23, 47, 59, 64 | Geir Olsen, NTB scanpix, side 28 | Lise Åserud, NTB scanpix, side 30, 48, 56, 57 | Terje Pedersen, NTB scanpix, side 31 | Audun Braastad, NTB scanpix, side 34 | Pontus Höök, NTB scanpix, side 35 | Vegard Wivestad Grønt, NTB scanpix, side 41 | Gorm Kallestad, NTB scanpix, side 49 (topp) | Vidar Knai, NTB scanpix, side 49 (bunn) | Christine Schefte, Adresseavisen, side 58

Utgitt av
Det kongelige hoff

Mars 2019

ISBN
978-82-8106-030-2

Design
Dinamo

Trykk
Merkur

